

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

HİPERREALİZMİN SERAMİK SANATINA YANSIMALARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatma DOĞAN

Enstitü Anasanat Dalı: Seramik ve Cam

Tez Danışman: Doç. Dr. Buket ACARTÜRK AKYURTLAKLI

EYLÜL - 2019

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

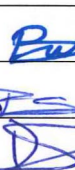
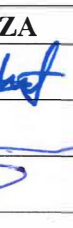

HİPERREALİZMİN SERAMİK SANATINA YANSIMALARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatma DOĞAN

Enstitü Anasanat Dalı: Seramik ve Cam

“Bu tez/..../201.. tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Doç. Buket Akartürk Akyurtlaklı	BASARILI	
Dr. Öğr. Üyesi Perihan SANASLAN	Başarılı	
Dr. Öğr. Üyesi Dile ÖNEY	Başarılı	

SAKARYA
ÜNİVERSİTESİ

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK BEYAN FORMU

Sayfa : 1/1

Öğrencinin

Adı Soyadı	:	Fatma Doğan
Öğrenci Numarası	:	1660Y31001
Enstitü Anabilim Dalı	:	Seramik Ve Cam
Enstitü Bilim Dalı	:	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Programı	:	☒ YÜKSEK LİSANS ☐ DOKTORA
Tezin Başlığı	:	Hiperrealizmin Seramik Sanatına Yansımaları
Benzerlik Oranı	:	%13

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi beyan ederim.

23/09/2019
Öğrenci İmza

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez çalışması ile ilgili gerekli düzenleme tarafımda yapılmış olup, yeniden değerlendirilmek üzere sbtezler@sakarya.edu.tr adresine yüklenmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

23/09/2019
Öğrenci İmza

Uygundur

Danışman
Unvanı / Adı-Soyadı: Doç. Dr. Buket ACARTÜRK AKYURTLAKLI

Tarih: 23/09/2019

İmza:

KABUL EDİLMİŞTİR

REDDEDİLMİŞTİR

EYK Tarih ve No:

Enstitü Birim Sorumlusu Onayı

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimi sürecinde tezimin sonuçlanma aşamasına kadar, fakülte imkânlarından yararlanılmasını sağlayan başta danışman hocam Sayın Doç. Buket ACARTÜRK AKYURTLAKLI'ya, sonsuz teşekkürlerimi ve içten saygılarımı sunarım, fedakârca yardımlarından dolayı Selin Akar ABUÇ, Cüneyt ŞEN, Rümeyza TİMUR KAAN, Tuğba BAKAN ve Ailesine, Sosyal Bilimler Enstitüsü çalışanlarına, ayrıca eğitim ve öğretim hayatımı tüm zorluklarında maddi ve manevi desteği ile yanımda olan annem ve babam başta olmak üzere tüm aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Fatma DOĞAN

.././....

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER	ii
RESİMLER LİSTESİ.....	iii
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	vi
ÖZET.....	vii
SUMMARY	viii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: HİPERREALİZM	3
1.1. Hiperrealizmin Gelişim Süreci.....	3
1.2. Trompe l’oeil İllüzyon Kavramı	7
1.3. Farklı Disiplinlerde Hiperrealizm	8
1.3.1. Resim Sanatında Hiperrealist Çalışan Sanatçılar.....	8
1.3.2. Heykel Sanatında Hiperrealist Çalışan Sanatçılar	21
BÖLÜM 2: SERAMİK SANATINDA HİPERREALİZM.....	26
2.1. Çağdaş Seramik Sanatında Hiperrealizm.....	31
2.1.1. Sylvia HYMAN	31
2.1.2. Marilyn LEVIN.....	34
2.1.3. Victor SPINSKI	38
2.1.4. Richard SHAW	41
2.1.5. Catherine MOBERG.....	44
2.1.6. John BRICKELS.....	48
2.1.7. Christopher Davit WHITE.....	52
2.2. Çağdaş Türk Seramik Sanatında Hiperrealizm	56
BÖLÜM 3: UYGULAMALAR.....	63
SONUÇ.....	78
KAYNAKÇA	81
ÖZGEÇMİŞ.....	88

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Andrew Wyeth, 'Christina's World', 1948.....	8
Resim 2: Andrew Wyeth, 'That Gentleman', 1960.....	9
Resim 3: Richard Estes, 'Water Taxi', Mount Desert, 1999.....	10
Resim 4: Richard Estes, 'Staten Island Ferry Arriving In Manhattan', 1989	10
Resim 5: Chuck Close, 'Leslie', 1973	11
Resim 6: Chuck Close, 'Gwynne', 1982	11
Resim 7: Ralph Goings, 'Donut', 1995	12
Resim 8: Ralph Goings, 'Tiled Lunch Counter', 1979	12
Resim 9: John Baeder, 'Jim's Diner', 2008	13
Resim 10: John Baeder, 'Angelo's Diner', 2008	13
Resim 11: John Kacere, 'Allison 85', 1985	14
Resim 12: Jack Mendenhall, 'Waikiki', 2011	15
Resim 13: Jack Mendenhall, 'Yellow Tulips and Dinner Setting', 1981.....	15
Resim 14: David Parrish, 'Butler Terrace', 1973.....	16
Resim 15: David Parrish, 'Elvis and Marilyn', 1996	16
Resim 16: David Cone, 'Cozy/Rain Day', 2012	17
Resim 17: Davis Cone, 'Lane/Rainy Wintry Morning', 2000	17
Resim 18: Franz Gertsch, 'Johanna I', 1984	18
Resim 19: Franz Gertsch, 'Irène', 1980	18
Resim 20: Nur Koçak, 'Fetiş Nesnelere-Cutex Tırnak Cilaları', 1976.....	19
Resim 21: Nur Koçak, 'Van ve Yöresi', 2000	19
Resim 22: Taner Ceylan, 'Me Swimming In Çıralı', Yağlıboya, 2004	20
Resim 23: Taner Ceylan, 'Spiritual', Yağlıboya, 2008	20
Resim 24: Duane Hanson, 'Policeman and Rioter', 1967.....	21
Resim 25: Duane Hanson, 'Tourists II', 1988.....	22
Resim 26: Ron Mueck, 'Büyük Adam' (Big Man), 2000	22
Resim 27: Ron Mueck, 'Bir Kız (A Girl)', 2006	23
Resim 28: John De Andrea, 'Woman Facing Wall', 1978.....	23
Resim 29: John de Andrea, 'Déjeuner sur l'herbe', 1982.....	24
Resim 30: George Segal, 'Woman Listening to Music II', 1972	24
Resim 31: George Segal, 'The Dancers', 1971, Plaster, 179.0 x 274.0 x 96.0 cm	25
Resim 32: Marec Cecula, 'Porselen Halı', 2002	30

Resim 33: Marec Cecula, ‘Skatoloji Serisi’, 1997	30
Resim 34: Sylvia Hyman, ‘Game on 1’, 2002.....	32
Resim 35: Sylvia Hyman, ‘Game on 2’, 2002.....	32
Resim 36: Sylvia Hyman, ‘Game on 3’, 2002.....	33
Resim 37: Sylvia Hyman, ‘Game on 4’, 2002.....	33
Resim 38: Marilyn Levine, ‘A Bag’, 1974.....	35
Resim 39: Marilyn Levine, ‘Work Boots in 2 Psanats’, 1973.....	36
Resim 40: Marilyn Levine, ‘Peegy s Jacket’, 1991.....	36
Resim 41: Marilyn Levine, ‘Hayes Cowboy Boots’, 1973	37
Resim 42: Marilyn Levine, ‘Spot s Suitcase’, 1981	37
Resim 43: Marilyn Levine, ‘Fayes Black Satchel’, 1974.....	38
Resim 44: Victor Spinski, ‘Super Bowl’, 2003	39
Resim 45: Victor Spinski, ‘Cake on the Plate’, 2003.....	39
Resim 46: Cake on the Plate, Victor Spinski, 2003	40
Resim 47: Victor Spinski, ‘Fruit Can’, 2003.....	40
Resim 48: Victor Spinski, ‘Garbage Can’, 2003	41
Resim 49: Richard Shaw, ‘Seated Lady with Blue Shoe’, 2013	42
Resim 50: Richard Shaw, ‘Still Life with Skull and Glass’, 2012	42
Resim 51: Richard Shaw, ‘Still Life Beach Collection and Butterfly’, 2012	43
Resim 52: Richard Shaw, House Of Pencils On A Banding Wheel, 2013	43
Resim 53: Richard Shaw, ‘Cigaretts Box with Teapot’, 2013	44
Resim 54: Catherine Moberg, ‘Rhytım Between 10 and 2 O’Clock’, Porselen ve Fayans, 2015.....	45
Resim 55: Cahterine Moberg, ‘Local organic pears’, Porselen ve Fayans	46
Resim 56: Cahterine Moberg, ‘Shirts’, Ahşap Taban Üzerine Porselen.....	46
Resim 57: Cahterine Moberg, ‘Treasures’, Seramik, Porselen, Altın ve Gümüş Yaprak	47
Resim 58: Cahterine Moberg, ‘Julia’s First Book’, Seramik Porselen, Altın ve Gümüş Yaprak.....	47
Resim 59: Cahterine Moberg, ‘Local Organic Strawberries’, Seramik ve Porselen.....	48
Resim 60: John Brickles, ‘41 Chrysler’, 2004	49
Resim 61: John Brickles, ‘Clutchmatic 2’, 2003.....	50
Resim 62: John Brickles, ‘2 Ton’, 2004.....	50
Resim 63: John Brickles, ‘Big Red’, 2004	51

Resim 64: John Brickles, ‘1964-1/2 Mustang’, 2004.....	51
Resim 65: John Brickles, ‘Bot in a Box’, 2003	52
Resim 66: Christopher Davit White, ‘That Sinking Feeling’, Seramik, akrilik, 26 x 36.5 x 23.5 cm, 2016.....	54
Resim 67: Christopher Davit White, ‘Taç Giymiş’ Seramik, akrilik 29,2 x 22,25 x 26,6 cm 2017.....	54
Resim 68: Christopher Davit White, ‘Hepsi Benim Seramik’, akrilik, kömür, grafit, 30 x 13 x 13 cm.....	55
Resim 69: Christopher Davit White, ‘Papatyaları Yukarı Kaldır’, seramik, akrilik, polimer, 70 x 81 x 36 cm, 2016.....	55
Resim 70: Christopher Davit White, ‘Too Hot To Handle’, 2017	56
Resim 71: Ayşe Kurşuncu, ‘Saklı Serisi, Kahverengi Boru’, 2012.....	57
Resim 72: Ayşe Kurşuncu, ‘Artakalanlar’, 2008	58
Resim 73: Perihan Şan Aslan, ‘Aşına (Sizi Bir Yerden Gözüm Isırıyor!)’, 2009.....	59
Resim 74: Perihan Şan Aslan ‘Kahvaltı’, 2010.....	60
Resim 75: Buket Acartürk, ‘360 Derece ’, 2016.....	61
Resim 76: Hazal Doğan, ‘Dokunmanın Hissi’, 2017.....	62
Resim 77: Hazal Doğan, ‘Dokunmanın Hissi’, detay 2017	62

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1: Fatma Doğan, ‘Hediye Kutu Çanta’, 33 x 23 x 7.5 cm, ‘Gömlek’, 29 x 22.5 x 5cm, 2013.....	63
Fotoğraf 2: Fatma Doğan, ‘Gömlek’, 25 x 18 cm, 2014	63
Fotoğraf 3: Fatma Doğan, ‘Orange’, 50 x 28 x 19 cm, 2015.....	64
Fotoğraf 4: Fatma Doğan, ‘Ağıtlar’, 2017	64
Fotoğraf 5: Fatma Doğan, ‘Ağıtlar’, Detay, 2017	65
Fotoğraf 6: Fatma Doğan, ‘Ağıtlar II’, 2017	66
Fotoğraf 7: Fatma Doğan, ‘Kaneviçe’, 2018	66
Fotoğraf 8: Fatma Doğan, ‘İğne Oyası’, 22 x 22 x 2 cm, 2018.....	67
Fotoğraf 9: Fatma Doğan, ‘Hasır Çanta’, 36 x 26 x 8 cm, 2018	67
Fotoğraf 10: Fatma Doğan, ‘Hasır Çanta’, detay, 2018.....	68
Fotoğraf 11: Fatma Doğan, ‘Bir Yastıkta Kocayın’, 26 x 33 x 8 cm, 2018	68
Fotoğraf 12: Fatma Doğan, ‘Bir Yastıkta Kocayın’, detay, 2018	69
Fotoğraf 13: Fatma Doğan, ‘Muşamba’, 40 x 26 x 5 cm, 2018.....	69
Fotoğraf 14: Fatma Doğan, ‘Muşamba’, detay, 2018.....	70
Fotoğraf 15: Fatma Doğan, ‘Ütü’, 20 x 15 x 24 cm, 2018	70
Fotoğraf 16: Fatma Doğan, ‘Ütü’ detay, 2018	71
Fotoğraf 17: Fatma Doğan, ‘Dikiş Makinesi’ , 62 x 23 x 50 cm, 2018.....	71
Fotoğraf 18: Fatma Doğan, ‘Dikiş Makinesi’ detay, 2018.....	72
Fotoğraf 19: Fatma Doğan, ‘Deformasyon I’, 2019	73
Fotoğraf 20: Fatma Doğan, ‘Deformasyon I’ detay, 2019	73
Fotoğraf 21: Fatma Doğan, ‘Deformasyon I’ detay, 2019	74
Fotoğraf 22: Fatma Doğan, ‘Deformasyon II’, 2019.....	74
Fotoğraf 23: Fatma Doğan, ‘Deformasyon II’ detay, 2019	75
Fotoğraf 24: Fatma Doğan, ‘Deformasyon III’, 2019	75
Fotoğraf 25: Fatma Doğan, ‘Deformasyon III’ detay, 2019.....	76
Fotoğraf 26: Fatma Doğan, ‘Deformasyon IV’ detay, 2019.....	76

Sakarya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Özeti

Yüksek Lisans	Doktora
Tezin Başlığı: Hiperrealizmin seramik Sanatına Yansımaları	
Tezin Yazarı: Fatma Doğan	Danışman: Doç. Dr. Buket Acartürk Akyurtlaklı
Kabul Tarihi: 23.09.2019	Sayfa Sayısı: ix (ön kısım) + 86 (tez)
Anasanat Dalı: Seramik ve Cam	
<p>20. yüzyılın en önemli sanat akımlarından birisi olan Hiperrealizm, Amerika da ortaya çıkıp, Avrupa ya doğru yayılmıştır. Bu akımın Fransız terminolojisindeki ismi hiperrealizm iken Süper Realizm ve Foto-realizm olarak da isimlendirilmiştir. Hiperrealizm; figür ve nesnelerin sanatın çeşitli alanlarında aşırı gerçekçi bir ifadesi olarak tanımlanır. Amerika da doğan Soyut Dışavurumculuk akımının peşinden 1960'lı yıllarda Pop Sanat akımı etkisini göstermektedir. 1960'lı yılların sonlarında Pop Sanat akımı ile beraber hiperrealizm akımı da doğmuştur.</p> <p>Sanat tarihi boyunca etkisini hiç kaybetmeyen realizm, sonunda 'hiperrealizm' ismi ile yeni bir kimlik ile sanat akımları içinde yerini almıştır. Bu akım, foto gerçekçilik adıyla resim sanatındaki yansımalar ile başlayıp, daha sonra heykel ve seramik gibi diğer plastik sanat dallarında da yer edinmeye başlamıştır. Hiperrealizm sanat akımının seramik, resim ve heykel sanatında karşılığı Fransızca bir kelime olan, Trompe L'oeil ismi ile bilinir. Trompe L'oeil, göz ile aldatmak, bir çeşit algıda yanılsama sanatı olarak tanımlanmaktadır. Trompe l'oeil; izleyicinin ilk bakışta imgeyi, temsil ettiği şeyin kendisi olduğunu sanmasıdır. Etkileyici bir aldatma sanatı olan Trompe l'oeil; sanat içeriği amaçlanmaksızın, biçimde gerçeklik izlenimi vermeyi hedefleyen sanat anlayışıdır. Trompe l'oeil; Hiperrealizm ile benzer sanat kriterlerine ve özelliklerine sahiptir. Ancak seramik malzemenin kendine has teknik bilgi ve avantajlarını ifade etmesi açısından benzer özellikler gösterdiği diğer sanat akımlarından ayrılmaktadır. İlk örnekleri Amerika'da pop sanat akımı ile aynı dönemde ortaya çıkan bu akımın etkisi ile gerçeğinin aynısını yansıtmak için seramik formlar üretilmeye başlanmıştır.</p> <p>Seramik sanatı, Trompe l'oeil ile birlikte hem biçimsel hem de teknik açıdan yeni bir anlatım diline kavuşarak günümüze kadar süregelen ve günden güne daha da yaygınlaşmaya başlayan yenilikçi bir tavır sergilemiştir. Bu çalışmanın amacı Hiperrealizm akımının Trompe l'oeil bağlamında çağdaş seramik sanatındaki etkilerini araştırmaktır.</p>	
Anahtar Kelimeler: Realizm, Fotorealizm, Hiperrealizm, Seramik, Yanılsama	

Sakarya University
Institute of Social Sciences Abstract of Thesis

Master Degree		Ph.D.	
Title of Thesis: Reflections of Hyperrealism on Ceramic Art			
Author of Thesis: Fatma Doğan		Supervisor: Assoc. Prof. Buket Acartürk Akyutlaklı	
Accepted Date: 23.09.2019		Number of Pages: ix (pre text) + 86 (main body)	
Department: Ceramic and Glass			
<p>Hyperrealism, which is one of the most important art movements of the 20th century, emerged in America and spread towards Europe. This movement has been called super realism and photo-realism while its name is hyperrealism in French terminology. Hyperrealism is defined as extremely realistic expression of figures and objects in various fields of art. In the 1960s, the Pop Art movement that followed the abstract expressionism movement born in United States shows its effect. In the late 1960s, with the Pop Art movement, hyperrealism was born.</p> <p>Realism, which has never lost its influence throughout the history of art, eventually took its place in the art movements with a new identity under the name of real hyperrealism sonunda. This movement started with the reflections in the art of painting under the name of photorealism and then began to take place in other plastic art branches such as sculpture and ceramics. The art of hyperrealism is known as Trompe L'oeil, a French word for ceramics, painting and sculpture. Trompe L'oeil, deception with the eye, is defined as the art of illusion in a kind of perception. Trompe l'oeil; at first glance, the viewer thinks that the image is what he represents. Trompe l'oeil, an impressive art of deception; It is an understanding of art that aims to give the impression of reality in the form without aiming at the content of art. Trompe l'oeil; It has art criteria and characteristics similar to hyperrealism. However, it differs from other art movements in which ceramic material exhibits similar characteristics in terms of expressing its unique technical knowledge and advantages. The first examples of this movement emerged in the same period with the pop art movement in the United States to reflect the same reality began to produce ceramic forms.</p> <p>The art of ceramics, with Trompe l'oeil, has displayed an innovative attitude that has continued to the present day and has become more widespread day by day with a new language of expression both formally and technically. The aim of this study is to investigate the effects of hyperrealism on contemporary ceramic art in the context of Trompe l'oeil.</p>			
Keywords: Realism, Photorealism, Hyperrealism, Ceramic, İllusion			

GİRİŞ

Çalışmanın Konusu

Çağdaş seramik sanatının gelişim süreci incelendiğinde, Endüstri Devrim'i ile beraber teknolojinin gelişimi üretimi kolaylaştırırken, bireyin özgünlüğünü kaybetmesi sanatta sert tartışmaların yaşandığı dönemin başlamasına sebep olmuştur. 1850'lerde İngiltere'de Arts & Crafts (Sanat ve Zanaat) hareketi başladığı dönemlerde seramik sanatı da plastik sanatlarda yerini almıştır.

Teknolojinin gelişimi, elektriğin üretim süreçlerine girmesi ve atölyelerin kurulması, sanatçının özgür hareket alanına kavuşması, kil malzemenin kullanım alanlarının ve tekniklerinin gelişmesine katkı sağlamıştır.

Plastik sanatlarda hiperrealizm sanat anlayışı, nesne ve objelerin birebir, gerçekçi bir biçimde taklit edilmesini ifade eder. Bu taklit etme ilk etkilerini fotogerçekçilik adı altında resim sanatında kendini göstermeye başlamıştır. Resim sanatında kendini gösterdikten sonra diğer plastik sanat dalları olan heykel ve seramik alanında da yansımaları görülmeye başlanmıştır.

Fotogerçekçilik akımı 1960'lı yılların sonlarında ortaya çıkmış, 1970'lerde etkinliğini artırmıştır. İlk örneklerini Amerika'da daha sonra Avrupa ülkelerinde gördüğümüz fotogerçekçi çalışan sanatçılar, fotoğraftan yararlanarak fotoğraf tekniğinin bile gösteremediği gerçeklikleri ve ayrıntıları göstermeye çalışmıştır. Resme katılan betimlemeler ancak fotoğraf makinesi lensi ile yakalanabilecek ışık oyunlarıdır. Manipülasyon algısı yaratacak herhangi bir kullanım ve yaratıcılık yoktur. Fotogerçekçi resimlerde güncel konular ve hayatın herhangi bir anı yakalanır ve hiçbir ayrıntı atlanmadan olduğu gibi tuvale aktarılır.

Akım kendisini heykel sanatında da göstermeye başladıktan sonra, silikon, sıvı plastik, lateks ve renklendiriciler gibi farklı malzemeler kullanılarak bu tarzın gerçekçi heykelleri, inanılmaz incelikteki detaylarla kendini göstermiştir.

Bu akımın önemli temsilcileri, resim sanatında; John Beader, Richard Estes, Franz Gertsch, Taner Ceylan, Mike Dargas, Alyssa Monks, Heykel sanatında ise; Ron Mueck, Peter Demetz, Marc Sijan dır. Seramik Sanatında ise; Sylvia Hyman, Victor Spinski, Catherine Moberg, Richard Shaw, John Brickels, Marilyn Levin gibi sanatçılardır.

Çalışmanın Amacı

Tezin amacı 1960 sonrası sanat akımları arasında yer alan hiperrealizmi (süper gerçekçilik) seramik sanatı kapsamında araştırmayı amaçlamaktadır. Bunun yanı sıra plastik sanatların diğer dallarında (resim, heykel) hiperrealizmle ilgili eser ve sanatçılar hakkında teorik araştırmaların yapılması ve tez çalışması dâhilinde hiperrealist seramik uygulamalar gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

Çalışmanın Kapsamı

Bu çalışma çağdaş seramik sanatının gelişim sürecinde 1960'lardan günümüze Hipergerçekçi anlayışta sanat üreten seramik sanatçılarının çalışmalarından örnekleri ve kişisel uygulamaları kapsamaktadır. Birinci bölümde Realizm, hiperrealizmin gelişim süreci ve Tromp L'oeil bağlamında seramik sanatına değinilmiş ayrıca farklı disiplinlerde Heykel ve Resim Sanatında hipergerçekçi çalışan sanatçılara yer verilmiştir. İkinci bölümde Seramik Sanatın da hipergerçekçi anlayışta çalışan sanatçılara değinilmiştir. Üçüncü bölümde ise kişisel uygulamalara yer verilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Tez kapsamında konuyla ilgili literatür taraması yapılmıştır. Kaynak içeriği yerli ve yabancı dilde yazılmış kitaplar ve internet sitelerinden oluşmaktadır. Hipergerçekçi (süper gerçekçi) anlayış ile çalışan seramik sanatçılarının eserleri araştırılarak, örneklere yer verilmiş ve uygulamalar gerçekleştirilmiştir.

BÖLÜM 1: HİPERREALİZM

1.1. Hiperrealizmin Gelişim Süreci

Realizm sanat akımı 19. yüzyılın ikinci yarısında Romantizme ve klasik izler taşıyan yapıtlara karşı bir tavır olarak ortaya çıkmıştır. Realist sanatçılar, tarihsel olaylara yorum getirmenin anlamsız ve gereksiz olduğunu savunurlar. Gerçeğin kendisini yorum gerektirmeden aktarılmasının esas olduğunu, yaptıkları anlık resimler ile vurgulamışlardır. Sanatçılar doğayı gözlemleyerek, bizzat doğanın içerisinde var olarak eserlerini ortaya koymaya başlamışlardır. Realizm, gelişen teknoloji ve sanayileşme ile tüm dünyaya yayılan bir sanat akımıdır. Akımın en önemli özelliği gündelik yaşam sahneleri ile halkı resme dâhil ediyor olmasıdır.

Realizm sanat akımı incelendiğinde, yüz ifadeleri, kıyafetler, kostümler ve buna benzer izleyiciyi etkileyecek duygusal şeylerin olmadığı, var olanın olduğu gibi aktarıldığı gözlenmektedir. Realist anlayış, yaşanan anın, gündelik hayatın olduğu gibi yansıtılmasından yana bir tavır içerisinde olmuştur. Realistlerden önce hiçbir dönemde, eleştirel bir yaklaşım olmadan, hayatın olduğu gibi kabul edildiği bir dönem olmamıştır. Realistler, genellikle yoksulları, işçileri, köylüleri ve gündelik yaşamın en basit gerçeklerini hiçbir duygusallığa ve abartıya yer vermeden olduğu gibi yansıtmaya çalışmışlardır.

Realizm sanat akımının önderi olarak kabul edilen Gustave Courbet, *'XIX. Yüzyıl a kadar sanat üzerinde burjuva zihniyetinin üstünlüğünün süre gelişini, devrimci kimliği ile kırmış ve bunu sanatına yansıtarak gerçekçilik akımını literatüre geçiren sanatçı olmayı başarmıştır. Gustav Courbet için resim, sadece gerçek olanı içermesi ve yansıtması ile somut bir sanattır. Bu somut sanat, gerçekleri bir şekilde yansıtmalı, doğayı olduğu gibi aktarmalı ve sınıfsal ayrımlardan soyutlanarak, herkesin bir birey olduğunu yansıtmalıdır. Courbet, düşüncelerinin sonucunda 1871 yılında Paris Komüne katılarak sanat aracılığı ile o yıllarda ki sosyal ve politik hareketliliği büyük oranda etkilemiş ve toplumu yönlendirmiştir'* (Ayan, 2012, s. 37).

Gustave Courbet'in eserlerinin siyasetle olan ilişkisi incelendiğinde, toplumsal aydınlanmanın gelişim gösterdiği bir süreç içinde yer aldığı açık bir şekilde görülmektedir. Bugün küreselleşme diye nitelendirdiğimiz tüm Dünya'yı etkisi altına alan, bütünleşme, güçlenme ve yayılmaya neden olan "Amerikan Devrimi" (1781) ile Aydınlanma Çağı diye nitelendirilen "Fransız Devrimi" (1789) toplumlardaki sosyal

yaşam hareketlerinin büyük oranda değişmesinin en önemli sebeplerindendir (Ayan, 2012).

Gustav Corbet kendisi ile ilgili şunları söylemiştir; *'Beni "sosyalist ressam" olarak adlandırıyorlar. Bu sıfatı memnuniyetle kabul ediyorum. Ben sadece bir sosyalist değilim, aynı zamanda bir demokrat ve bir cumhuriyetçiyim. Kısacası tüm devrimin bir partizanı ve hepsinin üzerinde bir Realistim..., "Realist" samimi, katışıksız, gerçek düşkününü anlamına geliyor'* (Hauser, Sanatın Toplumsal Tarihi, 1984, s. 265).

Realizm sanat akımı, geçmişten günümüze her zaman varlığını sürdürmüş, Pop-sanatın doğuşu ile şekil değiştiren akım, foto-gerçeklik, hiper-realizm, hiper-gerçeklik gibi isimler ile günümüze kadar gelmiş ve hala varlığını korumaktadır.

Realizm klasik sanata karşı bir duruş, tepki olarak ortaya çıkmıştır. Fotorealizm ile ortak paydası, günlük hayatın sıradan insanları, sıradan olayları veya hayatın akışından herhangi bir sahneyi ele almasıdır. Fotorealizm de ifade olarak aynı sıradan konulara değinmektedir. Fotorealizm, teknik olarak gözün o anda yakalayamadığı ve farkında olmadığı görüntüleri, farkındalık çerçevesinde resmetmektedir.

Realizm ve Fotorealizm arasında ki en büyük fark ise, Fotorealizm düşünce ile yakalanamayan, içinde sürpriz detaylar barındıran kareler yakalanır. Bir diğer fark ise normal bir bakış ile hissedilemeyecek ışık detayları objektifin yapısı dolayısıyla yakalanmaktadır. Nitekim fotorealizm akımı dahilinde üretilmiş eserler incelendiğinde, fotoğraf objektifinin yakaladığı kendine has ışık detayları ile karşılaşılır.

Fotorealizm, 1960'larda Pop-Sanat akımından hareketle türemiş bir resim sanatı akımı olarak belirginleşmeye başlamıştır. İsim babası Belçikalı sanat simsarı Isy Brachot olarak gösterilmektedir. Isy Brachot galerisindeki sergiye bir isim ararken Fotorealizm tabirini kullanmış ve bu anlayışla yapılan resimlere de bundan böyle Fotorealizm adı verilmiştir (edebiyatvesanatakademisi.com, 2019).

Fotogerçeklik, süperrealizm, hiperrealizm, hipergerçeklik, gibi farklı isimler ile de anılan Fotorealizm, Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkmış ve sonrasında Avrupa'da da etkisini göstermiştir, Resimle ilgili "fotogerçekçi" bir sanat akımıdır. Bu akımın, izleyici de yarattığı en büyük etkilerinden biri sunulan esere uzaktan bakıldığında resim değil de bir fotoğrafmış gibi düşündürmesidir. Foto-gerçekçi üslup ile vücut bulan resimler incelendiğinde resmedilen görüntülerin içeriğinden ziyade olası

bir fotoğrafa benziyor olması akımın en dikkat çekici özelliğidir. *'Yaratıcılığın ve özgünlüğün tartışıldığı ve modern sanatın temellerinin atıldığı 1960'lı yıllarda, bir kısım sanatçı, özgün olarak nitelendirilen eserlerin aslında birbirlerine benzediği ve hatta sanatçının çoğu zaman kendi kendini tekrar ettiği düşüncesiyle, sanatı kendi özgün duygu ve düşüncelerinden arınmış olarak üretmeyi seçmişlerdir'* (Semerci, 2009, s. 3).

Sanatçıların çoğunlukla tüketim ile ilgili öğeleri ve toplumsal manzaraları ele aldığı, fotoğraflardaki gerçekliği yakalamak amacı ile şekillenen bir akımdır. Fotorealizm akımında resmedilecek kompozisyon, oran orantı ve matematiksel hesaplamalar yapılmadan klasik realizm akımından farklı olarak, kompozisyonun fotoğraftan tuvale birebir ölçüde aktarımı yapılarak resmedilir. Fotoğrafın tuval üzerine projeksiyon cihazı aracılığıyla yansıtılmaları ile aynı çizgiler üzerinden resim detaylandırılmaktadır. Yaşamın içinden kareler ve portler herhangi bir anlam kaygısı gütmeyen kompozisyonlar içinde kullanılmaktadır (www.zammera.blogspot.com, 2019). John Baeder, Richard Estes, John Kacere, Jack Mendenhall, David Parish, Davis Cone ve Franz Gertsch fotogerçekçi akımın öncü isimleri olarak anılmaktadırlar. Bu akımın ressamlarının yapmaya çalıştıkları, aslında, prensip olarak klasik realist ressamlarının amaçladıklarına çok benzemektedir (Semerci, 2009).

Fakat fotorealistlerin amacı bir objeyi gerçeğe en yakın haliyle resmetmek değildir. Onların amacı çekilmiş bir fotoğrafı, fotoğrafa en benzer hali ile resmetmektir. Fotorealistler, fotoğrafları oldukça gerçekçi bir reproduksiyon haline getiren ressamlardır. Hipergerçekçiler, realist resamlardan farklı olarak hayatta ki kadar gerçek resimler de çizmeye çalışmalarına rağmen; hatalı çekilen, ışığı fazla gelen veya dijital fotoğrafa özgü hatalara da yoğunlaşarak resimler yapan ressamlardır (edebiyatvesanatakademisi.com, 2019).

Fotoğraf karesi gibi görünmesinin yanısıra, konu olarak da popüler kültür öğelerini barındıran, Fotorealizm olarak nitelendirdiğimiz bu resimler, pop-sanat akımının devamı olarak kabul edilmektedir. Bu akım Avrupa'da da kendini 1960'ların ortalarında hissettirmeye başlar, Soyut Sanat ve Pop Sanat'ın devamı olarak tanımlanan ve günümüze kadar süregelen Fotorealizm akımını Amerikalı fotorealist sanatçı Audrey Flack şu şekilde tanımlar: *'Gerçekçilik için bir içgüdü var, kendini yenileyebilecek güçlü bir güdü. Fotogerçekçi (Fotorealizm) resimlerin etkisi ise, hayatın yansımaları*

olmalarından gelir. Ama bunların hepsi yalnızca yansımalar değildir. Bu resimler daha çok hayat skalasının dışında, onun çok üzerinde ya da çizgi altında kalmış noktaları, parlak ve canlı renk dokunuşlarıyla ortaya çıkarırlar' (adnorfons.wordpress.com, 2019).

Sanatçıların ulaşmak istedikleri şeyin aslında gerçekliği değil, Fotoğrafik gerçekliğini yakalayıp resmetmek olduğunu, çalışma biçimlerinin yanısıra uyguladıkları teknikler ile resimlerin taşıdığı bazı ipuçlarıyla vurgulamaktadırlar. Fotorealist resimlerde ki konular ile klasik gerçekçi resimlerdeki konular benzerlik gösterse bile, Fotorealizmde alan derinliği tuvale birebir aktarılmaktadır (edebiyatvesanatakademisi.com, 2019).

Gerçeklik nedir sorusuna en yalın hali ile beynimiz tarafından algılanan ve yapılandırılan şeylere gerçeklik diyebiliriz. Gerçeklik kavramını beynimizin olanları ve hakikatte ne olduğunu nasıl algıladığı, nelerle ilişkilendirdiği ve nasıl anlamlandırdığı ile ilintilidir. *'Dünyada yaşadığımız her deneyim sonrası beynimiz bu uyarıların her birini anlamlandırır ve yarattığı gerçeklik üzerinden yeniden tanımlar'* (Mills, 1974, s. 440). Toplumun yapısı ve anlayış biçimi, iletişim araçlarının da yardımı ile inanç şekilleri, toplum normları ve düşünce yapıları, değer yargıları ve imgeler aracılığı ile oluşmaktadır. Popüler kültür ürünleri ise, kitle iletişim araçları tarafından yaratılmış ürünlerdir. "Popüler Kültür kitle kültürünün bir parçası olarak kitle iletişim araçlarıyla popüler hale getirilen kültürü ifade etmek için kullanılmaktadır. Böylece popüler kültür, kapitalizmin kitle iletişim araçlarıyla yaydığı ve toplumu oluşturan kitlelerin beğenisi haline getirdiği yapay bir ticari ve tüketim kültürüdür (Erdoğan & Alemdar, 2005).

Kitle iletişim araçlarından birisi olan sanat ise, özellikle popüler kültürün etkisi ile gerçekliğin yön değiştirmesini sağlayıp gerçeklik katmanları oluşturarak ikinci ve üçüncü bir gerçek yaratımı ortaya koyar. Bu sayede, hakikatte varlığını sürdüren gerçek anlamını yitirmiş iken gerçeklik anlamlı hale gelmiştir. Buna hiper gerçeklik denir (Yaylagül, 2006).

Fotogerçekçilik akımının bir devamı ya da uzantısı olarak nitelendirilen hiperrealizm akımı 1970'lerin ilk dönemlerinde varlığını göstermeye başlamış bir akımdır. Hiperrealizm akımı, süperrealizm olarakta adlandırılmaktadır.

Çoğu zaman replüdüksiyon veya taklit olarak nitelendirilmeye çalışılan bu tarz eserler aslında fotoğrafik gerçekliği yansıtmaya çalışmaktadır. Bu tarz çalışan sanatçılar

arasında, fotoğraf karesini projeksiyon aracılığı ile tuvallerine yansıtarak, tuvallerini eşit parçalar halinde karelere bölüp eserlerini oluşturan sanatçılarda yer almaktadır. Son dönemlerde büyük bir hız ile sokak sanatını da etkisi altına alan Hiperrealizm akımı aracılığı ile grafiticiler airbrush ve spreyci boyama tekniği kullanarak sokakları fotoğraf gibi görünen duvar resimleri ile kaplamaktadırlar.

Birçok sanat dalını etkisi altına alan Hiperrealizm akımı Heykel sanatında da kendisini göstermiştir. Bu akımın etkisi ile hareket eden heykeltıraşlar oluşturdukları eserleri tıpatıp benzer şekilde, izleyici üzerinde gerçekmiş gibi ya da adeta canlıymış gibi etki bırakan eserler üretmektedirler. Bir objeyi, bir figürü veya bir mağazanın vitrinini eserlerine yansıtmak istediğinde bunu en ince detaylarına kadar, ten dokusu, gölge ve ışık yansıması dâhil, gerçeğinden ayırt edilemeyecek şekilde biçimlendiren sanatçılar, bu akımın liderleri olarak görülürler. Hiperrealist çalışan sanatçılar; illizyonistler gibi izleyici üzerinde bir çeşit algıda yanılsama etkisi yaratmaktadırlar.

Hiperrealizm, herhangi bir görüntü, ses ya da objenin model alınarak bu modele birebir bağlı kalınarak başka bir şekilde yeniden yapılması olarak tanımlanabilir. Hatta bu tanım hiperrealizm akımı için en doğru tanım da denilebilir. *‘Hiperrealist sanatçılar, bir kavramı ya da eseri başka bir dalda tekrar üretiyorlar, bir sinema karesi resme, bir resim ise heykelle dönüşebiliyor’* (www.iyihisset.com, 2019).

1.2. Trompe l’oeil İllüzyon Kavramı

Göz yanılsaması ya da bilimsel adıyla “optik illüzyon” kavramına hepimiz fiziksel temelleriyle hakim olmasak da, “profilden iki kişi mi yoksa beyaz vazo mu” sorusuna birçoğumuz aşınayızdır. Bilimsel olarak “bir nesnenin görsel olarak algılanan hali ile nesnel gerçekliğinin farklı olması” olarak tanımlanan bu ilginç durum, “Trompe l’oeil illüzyon kavramı” yani göz yanılsaması olarak karşımıza çıkmaktadır. Sanatçıların, hem kendilerinin hemde izleyicilerinin hayal güçleri ve yaratıcılıklarının sınırlarını deneyimleyebilmeleri için “Trompe l’oeil” (göz yanılsaması) tekniği ile iki ya da üç boyutlu olarak eserler üretmektedirler. İzleyiciyi, eserleri yalnızca izlemektense eserin içine girerek onun bir parçası haline gelmelerini mümkün kılan bu teknik, aslında aldatmaca kuramından başka bir şey değildir. *‘Gözün görmüş olduğu nesne ile beynin kendi içinde tamamlayarak oluşturduğu algı bazen izleyicide bir aldatmaca meydana getirebilir. Bazen de gözün görmüş olduğu algı beyinde aldatmaca oluşturmadan*

olduğu gibi aktarılır. Görmek ve algı arasında oluşan bu farklılık, gerçeği resmetme noktasında iki farklı kavramın meydana gelmesine neden olmuştur' (Ayça, s. 34).

'Trompe l'oeil, gözü aldatma anlamına gelen Fransızca kökenli bir kelimedir. İlk olarak aldatma, kandırma anlamı taşıyan alaycı, aşağılayıcı bir ifade olarak kullanılmıştır. Yanılsamanın en üst düzeyidir. Antikite döneminde resmedilen, kuşları kandırmayı başaran Zeuxis'in üzümü ve Zeuxis'i kandırmayı başaran Parrhasius'un perdesi resimdeki gerçekliğin ve izleyicide uyandırmış olduğu aldatma hissini ilk örneklerinden sayılabilir. Trompe l'oeil tekniğinde bir düzlem üzerinde sanatsal bir etki amaçlamaksızın gerçeklik izlenimi vermeye çalışan çizimler yapılmaktadır. Bu teknikte hiçbir ayrıntı gözden kaçırılmadan, fırça darbeleri belli olmayacak biçimde, ölçüler, renk ve dokular gerçek nesneninkilerle aynı olacak şekilde kullanılmaktadır' (Ayça, s. 29).

Trompe l'oeil bir çeşit aldatmaca sanatı olduğuna göre ve illüzyonun da aslında bir göz yanılsaması olduğu düşünülünce, yok olanı var gibi göstermek ya da var olanı yok etmek gibi kavramlar ile birlikte bir şeyin gerçekmiş gibi algılatılmasında bir çeşit illüzyondur. Bu duruma, malzemesi porselen olan bir ürünün gerçek kâğıtmış ya da kumaşmış gibi algılanması örnek verilebilir.

1.3. Farklı Disiplinlerde Hiperrealizm

1.3.1. Resim Sanatında Hiperrealist Çalışan Sanatçılar

**Resim 1:
Andrew Wyeth,' Christina's World', 1948**

Kaynakça: (www.thoughtco.com, 2019).

1917 doğumlu Amerikalı sanatçı Andrew Wyeth'in en ünlü çalışmalarından biri Christina's World isimli eseridir. Sanatçının bu tabloyu yapmasındaki en büyük etken

kas hastalığı nedeniyle yürüyemeyen komşusu Christina Olson'un sürünerek yaban mersini toplamaya çalıştığını görmesi ile yaşadığı etkileşimdir. Eser ile Christina'nın yürüyemeyişi ve çaresizliği vurgulanmaktadır. Eşi Betsy'i model olarak kullanan Wyeth, yapmış olduğu eserde 55 yaşında olan Christina'yı genç bir görünüme kavuşturmuştur. Oldukça gerçekçi çizimlerine rağmen düşsel bir havası olan resim, renkleriyle masalvari bir dil yansıtmaktadır (torchwell.wordpress.com, 2017).

**Resim 2:
Andrew Wyeth,' That Gentleman', 1960**

Kaynakça: (dmacanvas.com, 2019).

Fotogerçekçiliğin babası olarak anılan Andrew Wyeth aslında realist bir ressamdır ve suluboya resimlerini bile gerçekçi bir yaratımla ortaya koyması ile tanınır. Andrew Wyeth Fotogerçekçi sanatçıların aksine fotoğrafla çalışmamıştır. Sanatçı eserlerini tamamen hayal gücü ile üretmenin yanısıra, sanatçının resimlerinin detaylıca işlenmiş gerçeklik barındırıyor olması Wyeth'in sanatının gücünü izleyiciye kuvvetli bir şekilde hissettirmektedir (torchwell.wordpress.com, 2017).

Resim 3:
Richard Estes, ‘Water Taxi’, Mount Desert, 1999

Kaynakça: (www.portlandmuseum.org, 2019).

Amerikalı bir diğer sanatçı Richard Estes ise kent görünümünü konu almış, birden fazla fotoğrafı bir araya getirerek onlardan tek bir resim oluşturmuştur. Estes, fotoğraflardan birebir aktarmanın yanı sıra onları ilham kaynağı olarak kullanmış ve otomobil, vitrin, metro, köprüler, tiyatro gibi yerleri şaşırtıcı detayları ile tablolarına aktarmıştır (torchwell.wordpress.com, 2017).

Resim 4:
Richard Estes, ‘Staten Island Ferry Arriving In Manhattan’, 1989

Kaynakça: (www.artbasel.com, 2019).

‘Chuck Close, büyük boyutlarda insan portreleri çalışmaktadır. Sanatçı benzer tarzlarda eserler üretmekle birlikte, eserleri kesinlikle monoton değildir. Ünlülerin portrelerini de yapan Close, istek üzerine asla çalışmayacağını dile getirmiştir. Duvar boyutunda kendi portresini sipariş edecek kadar yüksek egolu bir kişinin yüzündeki gerçekleri görmeye tahammülü olmayacağını, böyle bir resmi yapmanın da fotorealizmin gerçekçilik ilkesine tamamen ters düştüğünü

düşünmektedir. Chuck Close'un insan yüzünü tüm ayrıntılarıyla, hiç saklamadan göstermesi bir yana, her yüzde farklı bir yaşanmışlık ve duyguyu lekeler, kırışıklıklar, yaralar ve tabii ki gözler ile resme aktarmaktadır' (torchwell.wordpress.com, 2017).

**Resim 5:
Chuck Close, 'Leslie', 1973**

Kaynakça: (www.chuckclose.com, 2019).

**Resim 6:
Chuck Close, 'Gwynne', 1982**

Kaynakça: (www.widewalls.ch, 2019).

Ralph Goings, ele alacağı konunun fotoğrafını çekip daha sonra onu projeksiyon makinesi ile doğrudan tuvallerine aktaran bir sanatçıdır. *'Fotorealist sanatçılar, özgünlük ve yaratıcılık konusunda eleştirilmektedirler. Fotoğraf benzeri resim yapmanın yaratıcılık gerektirmediği ve sanatçıların kendilerini tekrar ettikleri*

düşünülmektedir. Çoğu fotorealist sanatçı tek bir tarz üzerinde yoğunlaşmıştır, ama bunu monotonlaşmak olarak yorumlamak doğru değildir. Gerçeklikle resim arasındaki bu katı ilişki, oldukça kısıtlayıcı olduğundan sanatçının çizgisini oturtması kendini tekrar etmesi olarak görülmektedir’ (torchwell.wordpress.com, 2017).

Resim 7:
Ralph Goings, ‘Donut’, 1995

Kaynakça: (www.curator.com, 2019).

Resim 8:
Ralph Goings, ‘Tiled Lunch Counter’, 1979

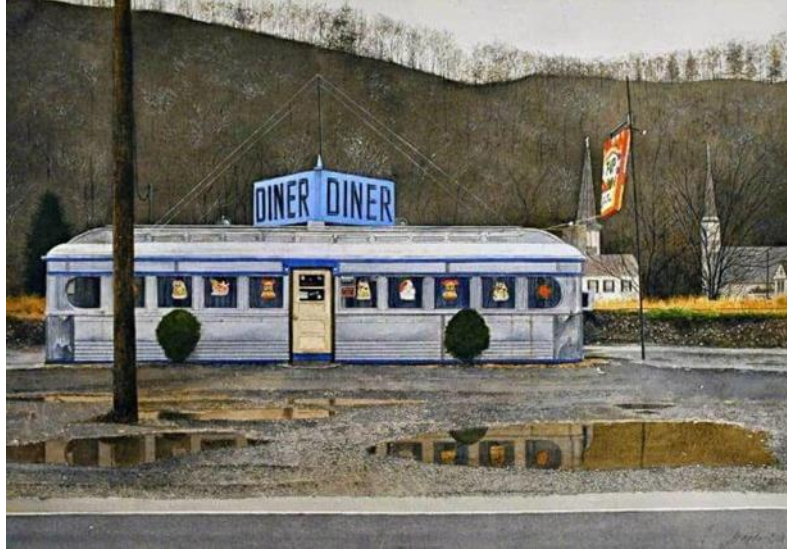

Kaynakça: (www.useum.org, 2019).

Amerikalı’li sanatçı John Baeder, eserlerinde turistik kamplar, oteller, benzinlikler, lokantalar gibi mekanları mümkün olduğu kadar gerçekçi boyutta resmetmiştir. Sanatçıya en çok ilham veren şeylerden biri olan Amerika’nın eski kart postallarının

yanında, çok sık yolculuk yapmasından dolayı dinlenme tesisleri ve kırsal peyzaj düzenlemeleri en çok ilgisini çeken konular haline gelmiştir (torchwell.wordpress.com, 2017).

Resim 9:
John Baeder, 'Jim's Diner', 2008

Kaynakça: (www.artnet.com, 2019).

Resim 10:
John Baeder, 'Angelo's Diner', 2008

Kaynakça: (www.staythirstymedia.com, 2019).

'John Kacere, sanat hayatının ilk yıllarında Van Gogh, Degas, Toulouse-Lautrec gibi resamlardan etkilense de, daha sonraki resimleri, kendisinin karşı çıkmasına rağmen fotogerçeklilik akımı içinde değerlendirilmiştir. 1960 yıllarından sonra özellikle kadın vücudu üzerine yoğunlaşır. "Kadınlar yaşamın ve yeniden yaratmanın kaynağı. Benim çalışmalarım da kadınlığa bir övgü." demiştir. Ona

göre iç çamaşırı kadınsılığın en belirgin yansımasıdır (torchwell.wordpress.com, 2017).

Resim 11:
John Kacere, 'Allison 85', 1985

Kaynakça: (www.leblebitozu.com, 2019).

Amerika'lı sanatçı Jack Mendenhall tablolarında iç mekanları resmettiği kadar, özellikle sayfiyeleri, dışarda güneşlenen insanları, tatil köylerini de resimlerine aktarmaktadır. Tablosunda kullanmış olduğu detaylar, izleyicinin eserin fotoğraftan ayırt edememesine sebep olduğu kadar, fotoğraf olmadığı konusunda tereddüte düşürmektedir (torchwell.wordpress.com, 2017).

Resim 12:
Jack Mendenhall,' Waikiki', 2011

Kaynakça: (www.bernarduccigallery.com, 2019).

Resim 13:
Jack Mendenhall,' Yellow Tulips and Dinner Setting', 1981

Kaynakça: (www.artnet.com, 2019).

'David Parrish'in resimlerinde Amerika'nın parlak renkleri ve pırıl pırıl görünümlerini izleriz. Motorsiklet detaylarını, eğlence parklarını, Marilyn Monroe, Elvis Presley ve James Dean gibi pop simge modellerini çizen Parrish'in

eserleri, gürültülü, baş döndürücü pop estetiğini öne çıkaran, dinamik açılar ve yakın perspektiflere sahiptir' (torchwell.wordpress.com, 2017).

Resim 14:
David Parrish, 'Butler Terrace', 1973

Kaynakça: (www.leblebitozu.com, 2019).

Resim 15:
David Parrish, 'Elvis and Marilyn', 1996

Kaynakça: (www.leblebitozu.com, 2019).

Amerikalı bir diğer sanatçı Davis Cone ise tablolarında Amerika'nın birçok şehrini, şehir yaşamını aktarırken, özellikle beyzbol oyuncularını ve karşılaşmalarına da resimlerinde konu olarak oldukça fazla yer vermektedir (torchwell.wordpress.com, 2017).

Resim 16:
David Cone, 'Cozy/Rain Day', 2012

Kaynakça: (www.artsy.net, 2019).

Resim 17:
Davis Cone, 'Lane/Rainy Wintry Morning', 2000

Kaynakça: (www.leblebitozu.com, 2019).

'İsviçreli fotogerçekçi sanatçı Franz Gertsch, fotoğrafın donmuş anını resimlerinde hayata geçirmektedir. Başlangıçta kompozisyonlarında doğal unsurlara, doğa manzaralarına yer veren sanatçı, daha sonra anısal oranlarda simgelediği insan yüzlerine odaklanmıştır. Ayrıntıların titiz bir şekilde tanımlanması, renkler ve malzemeler üzerine yoğunlaşması, sanatını Rönesans ressamlarının eserine benzetmektedir. Öte yandan, seçtiği konular, kompozisyon

açısı ve bir fotoğraftan örnek bir Fotoğrafik estetiğe çalışması için bir model kullanılması birçok sanatçıya öncülük etmiştir' (torchwell.wordpress.com, 2017).

Resim 18:
Franz Gertsch, 'Johanna I', 1984

Kaynakça: (www.leblebitozu.com, 2019).

Resim 19:
Franz Gertsch, 'Irene', 1980

Kaynakça: (www.leblebitozu.com, 2019).

Fotorealist resimler çalışan ressam Nur Koçak 1941 yılında İstanbul'da doğmuştur. Sanatçı Türkiye'de resim sanatında fotorealizm akımının öncülerindendir. '*Tekniği, resimde gerçekliğe yaklaşmanın tek yolu olarak benimsediğini söyleyen Nur Koçak'ın çalışmalarında, foto-realist bir tekniğe göre oluşturulmuş nesne görüntüleri, birer "fetiş-nesne" anlamı kazanacak düzeyde biçimlendirilir. Boyutlar ve kullanılan biçimleme tarzı, bu anlamı vurgulayacak bir kompozisyona göre düzenlenir ve*

konumlandırılır. Yaşamını ve çalışmalarını İstanbul'da sürdürmektedir' (www.beyazart.com, 2019).

Resim 20:
Nur Koçak, 'Fetiş Nesnelere-Cutex Tırnak Cilaları', 1976

Kaynakça: (www.minesanat.com, 2019).

Resim 21:
Nur Koçak, 'Van ve Yöresi', 2000

Kaynakça: (www.minesanat.com, 2019).

Almanya'da doğan ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Resim Bölümü'nden mezun olan ve yaşayan en pahalı Türk ressamı olarak bilinen Taner Ceylan'ın fotogerçekçi resimlerinde en dikkat çekici unsurlardan biri homoerotizm içermesidir. Bu nedenle, sanat eleştirmenleri tarafından pornografik olduğu iddiası ile eleştiri alan ve Taner Ceylan'a kariyerinin başlarında sıkıntı yaratan tabloları ile dünyanın kabul ettiği en başarılı ressamlardan biridir. *'Taner Ceylan'ın tabloları ezber bozan tavırla gerçekliğin en çıplak halini göstermekte ve sınırları oldukça zorlamaktadır'* (torchwell.wordpress.com, 2017).

Resim 22:
Taner Ceylan, 'Me Swimming In ıralı', Yağlıboya, 2004

Kaynakça: (tanerceylan.com, 2019).

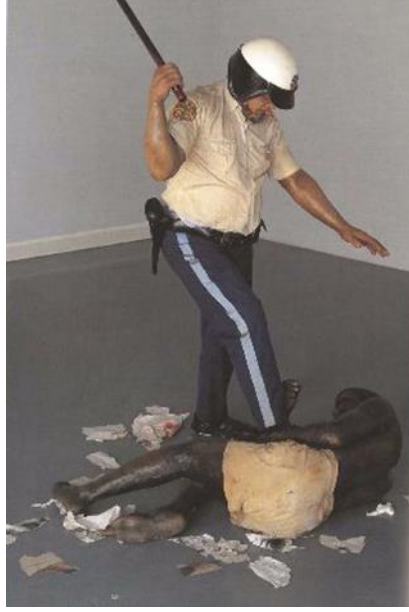
Resim 23:
Taner Ceylan, 'Spiritual', Yağlıboya, 2008

Kaynakça: (tanerceylan.com, 2019).

1.3.2. Heykel Sanatında Hiperrealist Çalışan Sanatçılar

Resim 24:
Duane Hanson, 'Policeman and Rioter', 1967

Kaynakça: (www.culturalweekly.com, 2019).

Amerika kökenli sanatçı Duane Hanson, Pop Sanat akımının öncü isimlerinden olmakla birlikte aynı zamanda hiperrealist heykellerin duayeni olarak anılmaktadır. Duane Hanson reçine, cam elyafı, bondo (boyaya pürüzsüz bir görüntü veren malzeme), silikon ve polyester gibi malzemeleri kullanarak ünlü olmayan insanların heykellerini gerçek boyutta kalıp yöntemi kullanarak üretmektedir. Başlangıç dönemi eserlerinde şiddeti, acıyı ve toplumsal konuları işleyen Duane Hanson, bu eserlerinde ise gerçekçi kan ve yara sahnelerini aktarmaktadır. 70'lerde bu konuları bırakıp insanları ele almaya başlayan sanatçı, insanları gerçek boyutta ve giysili olarak eserlerine yansıtırken, heykellerinde gerçek insan saçından yaptırdığı perukları, cilt damarları ve lekeleri için ise cam elyafı kullanmaktadır (torchwell.wordpress.com, 2017).

Resim 25:
Duane Hanson, 'Tourists II', 1988

Kaynakça: (www.leblebitozu.com, 2019).

Avustralya'lı heykel sanatçısı olan Ron Mueck, hiperrealist akım ile yapılan heykel sanatının öncülerinden ve önemli temsilcilerindedir. Heykel sanatında ki kariyerinden önce film sektöründe kukla ve model üreten sanatçı bu süreçte edindiği bilgi birikimini heykel sanatına da yansıtmıştır. Gerçeğinden ayırt edilemeyecek derecede hiperrealist heykel çalışan sanatçı şaşırtıcı ve ilginç konuları ile dikkat çekicidir. Heykel sanatçıları canlı modelden aldıkları kalıplar ile forma yakın gerçekliği yakalamaya çalışmışlardır. Mueck, diğer hiperrealist heykel sanatçılarından farklı olarak kalıp yöntemini değil modelaj yöntemini kullanmaktadır.

Resim 26:
Ron Mueck, 'Büyük Adam' (Big Man), 2000

Kaynakça: (Sağlam, 2012).

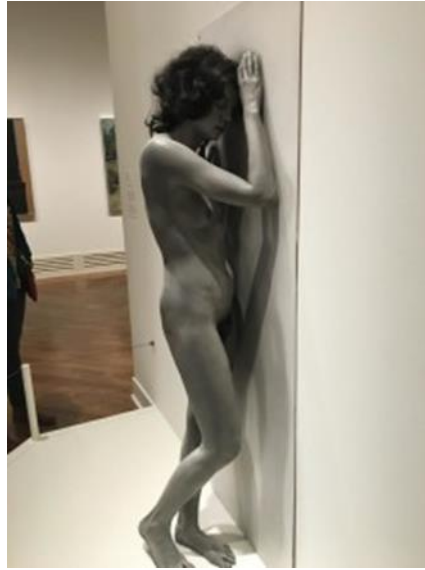
Resim 27:
Ron Mueck, 'Bir Kız (A Girl)', 2006

Kaynakça: (Sağlam, 2012).

Hiperrealizm akımının önde gelen heykел sanatçılarında bir diğeri de John de Andrea dır. Andrea'da, Hanson gibi kalıp yöntemiyle çalışmaktadır. Özellikle canlı gibi görünen çıplak insan heykelleri yapmaktadır. Figürleri canlı gibidir, duru ve balmumundan yapılmış heykellerin, izleyici üzerinde yarattığı illüzyon etkisinin de üzerinde bir etki oluşturmaktadır. Eserleri izleyiciyle gözgöze bakıyor gibi durmaktadır. Dolaylı bir bakışın izleyiciyi eserden uzaklaştıracağı düşüncesi ile sanatçı eserlerini izleyici ile direk gözgöze getirmektedir (Sağlam, 2012, s. 2-3).

Resim 28:
John De Andrea, 'Woman Facing Wall', 1978

Kaynakça: (www.rampages.us, 2019).

Resim 29:
John de Andrea, 'Déjeuner sur l'herbe', 1982

Kaynakça: (www.pinterest.com, 2019).

'George Segal (1924-2000) ise, modern hayatın kimliksiz figürlerini sokak köşeleri, otobüs, restoran gibi ortak alanlara yerleştirerek kalabalık içinde yalnızlık, yalıtılmışlık, soyutlanma gibi halleri kendi özel tekniğiyle destekleyerek yansıtmıştır. Segal çalışmalarında birden fazla figür kullanmayı tercih etmiştir. Segal geleneksel döküm tekniği yerine, malzeme olarak alçılı bandajları kullanmıştır. Gerçek modellerden kalıp alarak ve figürlerinde çok az renk ve detay kullanarak heykellerine hayaletimsi, aynı zamanda melankolik bir görünüm vermiştir. Segal'in işlerinin asıl önemli noktası, kalıp ya da alçı tekniğinde değil, fakat bu yeni tekniğin getirdiği bozulmalardadır. Ayrıca alçı malzemesi modellerin zihni durumlarını içine alarak onu hacimlendirme görevini de üstlenir.' (Sağlam, 2012, s. 3).

Resim 30:
George Segal, 'Woman Listening to Music II', 1972

Kaynakça: (ocula.com, 2019).

Resim 31:
George Segal, 'The Dancers', 1971, Plaster, 179.0 x 274.0 x 96.0 cm

Kaynakça: (www.artbasel.com, 2019).

Hiperrealist alışan heykel sanatçılarının ortak özellikleri gerçek gibi görünen insan figürlerini konu edinmeleri olmuştur.

BÖLÜM 2: SERAMİK SANATINDA HİPERREALİZM

‘Görme olayı insanın beş duyu organından biri olan gözün dış dünyadan yansıyan tüm imgeleri ışığın yansıtıcı etkisiyle retinaya kaydetmesi şeklinde gerçekleşir. Yaşadığımız çevreyi görerek tanır ve anlamlandırırız. Gözün gerçeği algılamasında yanıltıcı davrandığı bazı durumlarda, yaratılmış olan imgenin gerçekliğini algılarız. Bunun gözümüzün aldatma noktası diyebileceğimiz paralaksın yani gözlemci ile nesnenin perspektif algılanmasının farklılığından oluştuğu söylenebilir’ (Ayça, s. 31).

Bir nesnenin aynısının seramik malzeme ile üretilmesinde sanatçılar farklı yöntem ve yaklaşımlar kullanmaktadırlar. Bir nesneyi aslının aynısı olarak pişmiş topraktan üretmek ve bunu gerçeğine en yakın hali ile ortaya koymak, o eserin hiperrelist olduğunun tespitidir. Seramikbir hiperrelist eserin gerçekçiliği, genellikle izleyicinin şaşırmasına sebep olmaktadır. Eserin gerçeklik vurgusu ve izleyiciyi gerçek nesne ile eser arasındaki yanılısamaya yöneltmesi, heykel ve seramik alanlarında Trompe l’oeil kavramı ile tanımlanmaktadır.

Trompe l’oeil, etkileyici bir aldatma sanatıdır. Sanat içeriği amaçlanmaksızın, gerçeklik izlenimi vermeye çalışan her tür çalışma, bu akımı tanımlar. Ancak seramik malzemenin kendine has özelliğinden dolayı artistik ve teknik bilgi birikimi gerektiren bir akımdır. İlk çalışmaları Amerika’da Pop Sanat akımı ile aynı dönemde ortaya çıkmaya başlamış ve seramik malzeme ile gerçeğinin aynısı formlar üretilmeye çalışılmıştır.

Akçay’a göre, *‘Trompe l’oeil gözü aldatmak, gerçeğe uygun olarak betimlenen şeyin, izleyicide nesneyi gözü aldatacak denli gerçeğine uygun bir biçimde algılaması olayı olarak tanımlanmaktadır’ (Ayça, s. 31).*Trompe l’oeil algıda yanılısamanın en tepe noktası ve en üst sınırı olarak kabul edilebilir.Başka bir ifade biçimi ile “bir düzlem üzerinde sanat içeriği olan resimsel bir etki amaçlamaksızın, gerçeklik izlenimi vermeye çalışan her tür çizim, boyama, heykel, seramik vs.” olduğu düşünülmektedir (Tanyeli & Sözen, 2014; Sağlam, 2012).

Trompe l’oeil, Fransızca kökenli bir kelime olup ilk olarak en eski örneklerinin batı tarihinin ilk dönemlerinde görülen özel bir betimlemeyi ifade etmek için, aşağılayıcı bir tavır ile ilk kez 1803 yılında kullanılmaya başlanmıştır (Leppert, 2002).

Fotorealizm ve Trompe l'oeil'in benzerlikleri ve farklılıkları vardır. Konu seçimleri açısından farkları Akçay şu şekilde ifade etmektedir, '*Fotogerçekçilikte imgelerin yeniden oluşturulmuş görünümüleri ele alındığında sanatçının bakış açısına göre değerlendirme yapılması gerekmektedir. Fotogerçekçilikte, sanatçının kullanmış olduğu fotoğrafta, izleyiciye aktarmak istediği toplumsal değerler, yaşam tarzı gibi konular daha çok popüler kültürün görüntülerinden oluşmaktadır*' (Ayça, s. 32). Fotorealist uslubu kullanan sanatçılar genellikle görüntü olarak vitrinler, sıradan yapılar, kent görüntüleri, otomobiller, metro istasyonları, kafeteryalar gibi yaşamın içinde var olan konuları ele almaktadır. Her sanatçının kendine has bir tarzı ve konusu olmasına rağmen, sanatçılar kaynak olarak kendi çektikleri fotoğrafları kullanmaktadırlar.

'Trompe l'oeilyapan kişinin herhangi bir mesaj verme kaygısı olmaksızın yalnızca yapılan çalışmada aldatarak inandırma çabası vardır. İzlenilen imgenin, sanatsal bir amaç taşımaksızın, sanki gerçekte varmış gibi algılanması istenir' (Ayça, s. 32).

Algıda ve gözde yanılsama yapılabilmesi için resmedilecek ya da taklit edilecek olan nesnenin en küçük detayının bile atlanmadan, yapılacak olan esere tek tek aktarılması gerekmektedir. Aksi halde bir yanılsama gerçekleşmez ve inandırıcılığını yitirir. Hollanda'nın önemli resim teorisyenlerinden ve çok yetenekli bir Trompe l'oeil sanatçısı olan Samuel Van Hoogstraten bu konu ile ilgili olarak şunları söylemiştir; '*...resim, muzip ve övgüye değer bir aldatmayla, aslında olmayanı varmış gibi gösteren bir ayna, doğanın aynası gibidir*' (Leppert, 2002).

'Trompe l'oeil'de tasvir edilen imgenin boyutu yapılan nesneninki ile aynı olmalıdır. Eğer bir kapı yapılacaksa kapı orijinalinden farklılık göstermemelidir. Beyinde oluşturulmak istenen aldatmaca için bu çok önemlidir' (Ayça, s. 34).

Seramik sanatında da postmodern yaklaşımlar sonrası, popüler kültürün de etkisi ile yansımaları görülen, günümüzde Trompe l'oeil tekniği ile çalışan ve sayısı günden güne artış gösteren birçok sanatçı vardır. Seramik sanatında Garth Clark'ın "Süper Objeler" olarak nitelendirdiği eğilim, 1970'lerin ortalarında herşeyi en ince detay ve ayrıntıları ile ele alan Trompe l'oeil seramik sanatında da büyük önem ve başarı kazanmıştır (Vaal, 2003, s. 115-116). Trompe l'oeil, konu olarak ele aldığı objelerin inanılmaz derecede bir

beceri ve ustalık ile gerçekmiş gibi bir kopya yaratımıdır. Kilin, bir malzeme olarak birçok objeyi taklit etme imkânının olması, seramik sanatçıların bu eğilimini daha anlaşılır hale getirmektedir. Perihan Şan Aslan'ın ifadesine göre, *'Bu noktada kilin tahta, kumaş, deri veya metal gibi malzemeleri taklit etmeye yatkınlığı önemlidir. Başka sanat eğilimlerinde öyle ya da böyle bir öykü oluşturan nesnelere arasındaki ilişkiler, trompe l'oeil bir objede genellikle bir şeye işaret etmez. Dolayısıyla yapılan nesnenin neyi anlattığı yoruma açıktır'* (Aslan, 2011, s. 49). Seramik sanatı alanının Trompe l'oeil bağlamında en önemli temsilcileri Marilyn Levine deri ayakkabılar, sırt çantaları ve ceketlerin en ince ayrıntısını bile atlamadan birebir taklidini üretmiştir. Bu teknik ile çalışan günümüz seramik heykel sanatçılarından Christopher David White ise ahşap görünüm yansıtan insan figürlerini, büstlerini konu edinen ve bunların seramikten ahşapmış gibi taklidini yapan günümüz sanatçılarından. Trompe l'oeil eğilimi ile çalışan seramik sanatçıları gerçekmiş algısı yaratmak için genellikle farklı tür boya ve malzemeler kullanarak bu algıyı yaratmaya çalışırlar.

Seramik malzeme ile binlerce yıldır üretim yapan insanlık, teknolojinin de gelişimi ile sanat adına farklı üretim biçimlerinin ve sanatsal etkilerin yolunu açmıştır. Karşınızda duran; sarı, parlak, elastik, hafif plastikten üretilmiş bir baret artık porselenden şekillendirilmiş ve 1260 ° derecede pişirilmiş bir heykel olabilir. Ya da içindekileri merak edip kapağını açmaya çalıştığınız koli, aslında oluklu mukavvadan değil seramikten üretilmiş bir yapıt olabilir. Bir Çin atasözü der ki; “doğada hiçbir şey yoktur ki, seramikten şekillendirilemesin”. Bu söylem seramiğin malzeme olarak kullanıldığında imkan ve olanaklarının ne kadar geniş bir yelpazeye sahip olduğu gerçeğini otaya çıkarmaktadır.

Gündelik hayatta karşılaştığımız kendilerine özgü yapıları olan objeler kurşun kalem, baret, tahta sandık, deri kıyafetler, metal çöp kovası, sinema bileti, ambalaj malzemeleri, yiyecekler vb. gibi malzemeler konu olarak ele alınmıştır. Her birinin kendilerine özgü malzeme hissi olan bu nesnelere için zihnimize ayrı ayrı kodlanmış malzeme hissi mevcuttur. Örneğin bir çöp kovası kumaştan yapılmış olamaz-olmamalı, kedinin tüyleri tenimize iğne gibi batamaz veya ahşap bir malzemeye dokunduğumuzda metalimsi soğuk ve ağır bir duyum almamalıyız gibi düşünceleri beynimiz bize tekrar etmektedir. Çünkü bilinçaltımızda kedi yumuşaktır, çöp kovası sert bir malzemedir ya da ahşap sıcak bir malzeme olduğu için zihnimiz bunları bu şekilde kodlamıştır.

‘Seramik sanatında trompe l’oeil ya da süperrealizmin en önemli temsilcilerinden biri de David Furman’dır. David Furman özellikle atölye malzemelerini ve gündelik nesnelere rasgele, oldukları yerde bir fotoğrafları çekilmişçesine kompoze eder. Seramikte Süperrealizm, David Furman’ın bir dizi seramik atölye aletlerini yeniden üretmesiyle sürrealist bir dönüşüm yaşar. Furman, döküm süngerleri, şiringaları ve ahşap araçları, panolar üzerinde kompoze eder. Plaka açmakta kullanılan merdanenin eğlenceli bir yorumu “Karşı Konulmaz Güç ya da Hareketsiz Nesne” isimli çalışmada bir oklava diğerini ezerken gösterilir. 1979’da Furman ve Ed Forde birlikte gerçekleştirdikleri duvar resimlerinde kalemler, silgiler ve boya fırçalarını kompoze ederler. Bu çalışmada bahsi geçen nesnelere üretirken kullandıkları kalıpları da çalışmaya dâhil ederler’ (Aslan, 2011, s. 49).

Daha çok gündelik obje ve gündelik tüketim nesnelere kullanılan Trompe L’oeil tekniği ile ayakkabılar, sigara izmaritleri, merdaneler, deri ceketler, ahşap kasalar, koliler sanatçıların taklidini yaptığı nesnelere haline gelmiştir. Seramik sanatçıları bu eserleri üretirken teknik olarak karışık malzemeler kullanmışlardır. Eserin yapım aşaması oluşturulduktan ve ürün pişirimi gerçekleştiğinden sonra akrilik, lateks, plastik boyalar ve sprey boya gibi boyalar kullanılmıştır. Gerçekçi görünüm yaratımının sağlanması için bu tür malzemeler kullanılmak zorunda kalınmaktadır. Ancak kimi sanatçılar astar, seramik sıraltı ve sırüstü boyaları veya artistik sırlarda kullanmaktadır.

1954 Detroit doğumlu Amerikalı seramik sanatçısı Steven Montgomery, bu tekniği kullanan önemli sanatçılar arasındadır. Steven Montgomery birebir boyutta yıpranmaya başlayan mekanik malzemelerin taklidini yapmaktadır. Sanatçının ilham kaynağı çürüyen antika makinelerin bulunduğu postmodern hurdalıklardır (Aslan, 2011, s. 52).

‘Bu endüstriyel makinelere duyulan nostaljik ve romantik duyguyu kökeninde taşıyan çalışmaların devamında Endüstrinin kusursuz yanını ve hijyen gibi rahatsız ve iğreti eden taraflarını son derece kusursuz bir teknikle konu alan Marec Cecula seramik sanatında yerini alır. Cecula yıllarca endüstri için başarılı tasarımlar yapan ve bu deneyimlerini sanatına aktaran bir sanatçıdır. Eserlerini porselenden yapıp şeffaf bir sırla sırlar. Formları özel bir işlevleri varmış gibi görünür. Zaman zaman, işlerinin üzerine Immunex gibi logolar yerleştirmiştir. Sanatçı izleyiciyi bu nesnelere hangi amaçlarla kullanılacağını hayal etmesi için

provoke eder. Çalışmalarının neredeyse tamamı, sıvıların dökülmesi, boşaltılması veya içermesi ile ilgilenir. Hastane laboratuvarı malzemelerini andırırken, ölümlle ilgili rahatsız edici çağrışımlar yaparlar. Sanatçı cesur çizgileri, malzemeyi kusursuz kullanımıyla, çalışmalarında biçimsel bir güzellik yakalamaya çalışır (Aslan, 2011, s. 53).

Resim 32:
Marec Cecula, 'Porselen Halı', 2002

Kaynakça: (billbarr.wordpress.com, 2019).

Resim 33:
Marec Cecula, 'Skatoloji Serisi', 1997

Kaynakça: (www.themarksproject.org, 2019).

Yukarıda söz ettiğimiz hipperrealizm akımı ve Trompe L'oeil' olarak adlandırılan bu illüzyonistik sanat tekniğini sanatçıların kendisine mal edip farklı nesnelere bir araya getirerek bir eser üretmesi söz konusudur. Üretilen çalışmalarda nesnelere estetikleştirilmesi ya da simge olarak kullanılması yaygın bir anlayıştır. Nesnelere şiirsel, politik, sosyal ve bunun gibi anlamlarını içerecek şekilde çalışmalar yapılır. Sonuç olarak Arneson'dan bu yana seramik sanatında gündelik nesnelere yaygın olarak

kullanılmıştır. Nesnelerin sonsuz anlam olasılıklarını çalışmalarına yansıtan sanatçılar bu verimli alandaki çeşitliliği araştırıp, kaynak olarak kullanmaya devam etmektedirler (Aslan, 2011). Her ne kadar Arneson Funk sanatçısı olarak nitelendirilse de, Hiperrealizm ve seramik sanatının ilişkisinin Arneson eserleri ile bağlantısı olduğu söylenebilir. Hiperrealizm günümüzde de gelişen, farklı bir ifade biçimi olarak kullanılmaya devam eden bir sanat akımı olduğu söylenilebilir. Bu sanat akımını seramik sanatına bu kadar yansımalarının sebebi olarakta malzemenin kullanım olanaklarının sonsuz olması gösterilebilir.

2.1. Çağdaş Seramik Sanatında Hiperrealizm

2.1.1. Sylvia HYMAN

Buffalo State College'dan sanat eğitimi alan Hyman, 1960 yılında New York'ta bir devlet okulunda sanat öğretmeni olarak çalışmaya başlamıştır. Çalıştığı liseye bir çömlekçi çarkı ve fırını bağışlandığı zaman kil ile çalışmaya başlayan, Alman eğitimli yerel bir çömlekçi yardımıyla, temel biçimlendirme ve sırlama tekniklerini öğrenen sanatçı, seramik alanında çalışmalarına devam etmiştir. Hayatının ilerleyen dönemlerinde kör olmasına rağmen, iki asistanın yardımıyla, heykelimsi seramikler üretmeye devam etmiştir (www.tnartscommission.org, 2019).

Hyman yaşadığı eyalet olan Tennessee'de, seramik sanatı adına birçok sosyal aktiviteye önderlik etmiştir. 2012 yılında hayata veda eden sanatçı, Uluslararası seramik sempozyumlarını devlet kurumunun güvencesi altında yapan ve bunun devletin programları arasına taşıyan sanatçı, dünyanın dört bir yanından sanatçılar tarafından üretilen eserlerin Tennessee Eyalet Müzesi'nin koleksiyonunda yer almasını sağlamıştır (www.tnartscommission.org, 2019).

Resim 34:
Sylvia Hyman, 'Game on 1', 2002

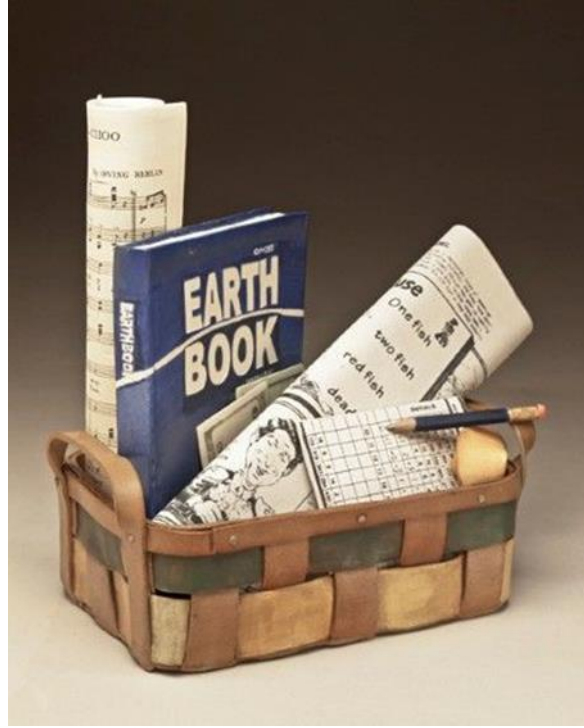
Kaynakça: (www.themarksproject.org, 2019).

Resim 35:
Sylvia Hyman, 'Game on 2', 2002

Kaynakça: (www.themarksproject.org, 2019).

Resim 36:
Sylvia Hyman, 'Game on 3', 2002

Kaynakça: (www.themarksproject.org, 2019).

Resim 37:
Sylvia Hyman, 'Game on 4', 2002

Kaynakça: (www.themarksproject.org, 2019).

2.1.2. Marilyn LEVIN

Kanadalı seramik sanatçısının, kendisine birçok ödül kazandıran heykellerine, Amerika ve Kanada da müzelerden özel koleksiyonlara kadar birçok yerde rastlanmaktadır. Bilinen en büyük özelliği deri etkisini vurguladığı, gerçeğinden ayırt edilemeyecek kadar özenli çalışılmış kil yüzeylerdir. Seçtiği konu, başta el çantaları, evrak çantaları ve ceketler olmak üzere deri objelerdir. “Deri” botları giyecek kadar gerçekçi görünmektedir. Çalışmalarında her bir objenin algılanabilen tüm detaylarını ele alan sanatçı, bir ayakkabının eskimiş, kıvrılmış ve deforme olmuş halinden, duvarda asılı deri bir ceketin akışkan yüzeyine, kollarındaki deformasyona, dikişlerindeki delik ve ip detayına varana dek tüm ayrıntıları olabildiğince mikro düzeyde yapılandırmaktadır. Üretim sürecinde; kilin ısıtma işlemiyle dönüştüğü halleri ve yüzeyde kullandığı astar ve renklendiricileri, amacına en uygun hali ile kontrol altında kullanırken, aynı zamanda bu konudaki uzmanlığını gözler önüne sermektedir (andyweismanceramics.weebly.com, 2019).

Başarısının arkasında aldığı kimya eğitimi ve sanat ile uğraşan ailesinin etkisi olan sanatçı, ilk bakışta kimya ve sanat iki ayrı kulvar olarak görünse de Levine bilim ve sanatı kendi eserlerinde buluşturmuştur. Eserlerini üretirken kimya bilgisinden yararlanan, yüzeye deri etkisi kazandıracak mekanik müdahaleleri de keşfetmiştir. Bu ve benzeri detaylar yüzeyde deri etkisini yakalamasına yardımcı olurken, bir adım öteye giderek gerçek malzemenin deformasyonunu da seramik bünyede gerçekçi bir unsur olarak kullanmıştır. Ortaya çıkan eserler sadece başka bir malzemeye benzeyen biçimler değildir, yaşanmışlığı, kimliği aidiyet hissi taşır. Özellikle askıda duran ceketler ve kullanılmış botlar gibi eserlerini, belirli kişilerin eşyaları olarak adlandırmıştır. Levine, deri eşyalarda oluşturduğu, aşınmaya yönelik çizgileri, deformasyonları her işinde kullanırken, eserlerine zaman etkisi ve insani bir duygu katmaktadır (www.asuartmuseum.asu.edu, 2019).

Eserleri gerçektede derinin inandırıcı ağırlığına ve esnek dalgalarına sahiptir. Uzun yıllar kullanılmış eskimiş, çatlak ve kullanma alışkanlıklarına bağlı deformasyonlar oluşmuş, eski eşyalar gibi görünmektedir. Aslında pişmiş toprak olan bu yüzeylerin ne denli titizlikle, sevgi, saygı dolu ve içtenlikle çalışıldığı ve sonuna kadar inanıldığı gözlemlenebilir (www.msaldanhaceramics.weebly.com, 2019).

Akademiyi terk ederek tüm zamanını üretmeye ayıran sanatçı, akademiden ayrılana kadar hayatı boyunca birçok üniversitede ders vermiştir. Hayatının son otuz yılını eserlerini daha gerçekçi hale getirmeye adanmış Levine, 2005 yılında tüm zamanların en iyi seramik sanatçısı olarak adını tarihe eserleriyle yazdırmıştır (www.franklloyd.com/, 2019).

Resim 38:
Marilyn Levine, 'A Bag', 1974

Kaynakça: (tr.pinterest.com, 2019).

Resim 39:
Marilyn Levine, 'Work Boots in 2 Psanats', 1973

Kaynakça: (tr.pinterest.com, 2019).

Resim 40:
Marilyn Levine, 'Peggy s Jacket', 1991

Kaynakça: (tr.pinterest.com, 2019).

Resim 41:
Marilyn Levine, 'Hayes Cowboy Boots', 1973

Kaynakça: (tr.pinterest.com, 2019).

Resim 42:
Marilyn Levine, 'Spot s Suitcase', 1981

Kaynakça: (tr.pinterest.com, 2019).

Resim 43:
Marilyn Levine, 'Fayes Black Satchel', 1974

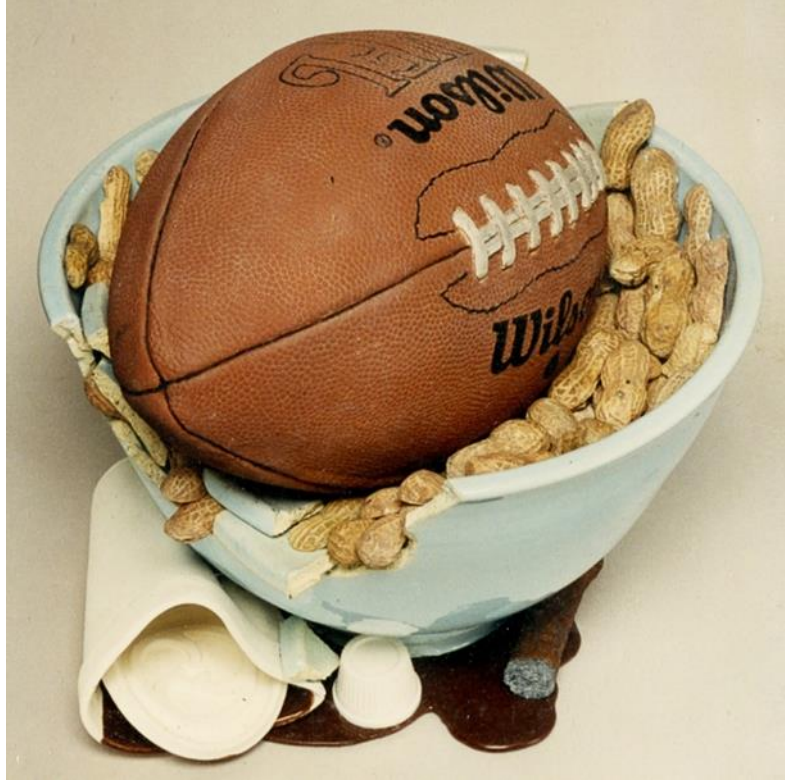

Kaynakça: (tr.pinterest.com, 2019).

2.1.3. Victor SPINSKI

1940 yılında doğan Spinski, ikinci dünya savaşı sırasında Polonya'da kamplarda büyümüş ve Amerika'ya göç ettikten sonra, seramik alanında Indiana Üniversitesi'nde eğitimine başlamıştır. 1968-2006 yılları arasında Delaware Üniversitesi'nde seramik profesörü olarak çalışan Victor Spinski, Doğu Çin'in Yixing sanatçılarından etkilenmiştir. 1960'ların ve 70'lerin avangart seramik hareketinde lider bir figür olan sanatçı, Trompe l'oeil seramik uygulamalarında kullandığı seramik çıkartmaları üreten Seramik Fotoğraf Emülsiyon prosesi üzerine bir patent almıştır. Spinski, döküm ile seramik nesnelere oluşturur, ardından yüzeyleri dekupaj ve Çin resim tekniği ile mükemmelleştirmek için, eserin üzerinde saatlerce zaman harcamıştır. Gündelik nesnelere heykelsi natürmort kompozisyonları ile bilinir, örneğin bir karton kutudaki kâğıt bardaklar, aletler, boya kutuları, çöp tenekeleri, baretler gibi nesnelere tasvir etmiştir. Eserlerinin izleyenler tarafından büyüleyici bulunmasının yanı sıra, kompozisyonu oluşturan nesnelere birçoğuna, ikna edici seviyede gerçekçi malzeme etkisi vermektedir (www.themarksproject.org, 2019).

Resim 44:
Victor Spinski, 'Super Bowl', 2003

Kaynakça: (www.themarksproject.org, 2019).

Resim 45:
Victor Spinski, 'Cake on the Plate', 2003

Kaynakça: (www.themarksproject.org, 2019).

Resim 46:
Cake on the Plate, Victor Spinski, 2003

Kaynakça: (www.themarksproject.org, 2019).

Resim 47:
Victor Spinski, 'Fruit Can', 2003

Kaynakça: (www.themarksproject.org, 2019).

Resim 48:
Victor Spinski, 'Garbage Can', 2003

Kaynakça: (www.themarksproject.org, 2019).

2.1.4. Richard SHAW

Çağdaş seramik dünyasının benzersiz figürlerden biri olan, California Üniversitesi'nde sanat eğitimi tamamlayan sanatçı altmışlı yıllardan beri alçı kalıp tekniği ile çalışmalarını sürdürmektedir. Titiz çalışma tekniği ile rafine bir bilgi birikimi edinen sanatçının bu bilgi birikimi porselen işlerinde açıkça görülmektedir. Çalışmalarında transfer çıkartmaları da dahil olmak üzere, serigrafî işlemlerinde uyarladığı bir yöntem olan bir dizi şaşırtıcı teknik geliştirmiştir. Günlük yaşamın nesnelere, hem eğlendiren hem de şaşırtan, mizah yönü de bulunan seramik heykeller olarak izleyiciye aktarmaktadır (www.richardshawart.com, 2019).

Trompe l'oeil çıkartma ve cam uygulamalarını sanatçı Robert Hudson ile aynı stüdyo alanını paylaştıkları dönem üretmeye başlamıştır. Bu dönemde fonksiyonel ürünler de üretmiştir (www.franklloyd.com, 2019).

Eserlerine hâkim olan incelik ve zarafet, seramik ve cam ile neler üretilebileceğine çok iyi örnek teşkil ederken, üretim aşamasındaki zorlukları da hissettirmektedir. Günlük yaşamın nesnelere, hatıraları ve deneyimleri ele alırken, bunları belirli bir kitle kültürü olan tuhaf natürmortlara ustalıkla çevirmektedir. Eserleri Amerika'nın birçok eyaletinde müzelerde ve özel koleksiyonlarda bulunmaktadır (www.artnet.com, 2019).

Resim 49:
Richard Shaw, 'Seated Lady with Blue Shoe', 2013

Kaynakça: (www.artnet.com, 2019).

Resim 50:
Richard Shaw, 'Still Life with Skull and Glass', 2012

Kaynakça: (www.artnet.com, 2019).

Resim 51:
Richard Shaw, 'Still Life Beach Collection and Butterfly', 2012

Kaynakça: (www.artnet.com, 2019).

Resim 52:
Richard Shaw, House Of Pencils On A Banding Wheel, 2013

Kaynakça: (www.artnet.com, 2019).

Resim 53:
Richard Shaw, 'Cigaretts Box with Teapot', 2013

Kaynakça: (www.artnet.com, 2019).

2.1.5. Catherine MOBERG

Amerika'da yaşayan ve Trompe l'oeil heykelinde uzmanlaşmış, Sylvia Hyman atölyesinde kendisini yetiştirmiş bir sanatçıdır. 2007 yılında, stüdyo asistanı olarak Sylvia Hyman ile birlikte çalışmaya başlamıştır. Sylvia ile çalıştığı 6 yıl boyunca, seramik alanında el ve teknik becerisini geliştirerek, 2013 yılında kendi atölyesini açmış ve seramik Trompe l'oeil sanatına başlamıştır (styleblueprint.com, 2019).

Catherine Moberg'in ifadesine göre, "Kil aracılığıyla hikâye anlatma fikrine hayran kaldım. Günlük nesnelerin sadeliğini ve güzelliğini seviyorum: Kutular, şişeler, kitaplar, mektuplar, biblolar gibi hayatımızda günlük kullanılan sıradan nesnelerin seramikten imitasyonları ile hikâyeler anlatmak beni mutlu ediyor. Şekiller, dokular ve renklerde detaylara dikkat etmeyi seviyorum. Parçaların bir araya geldiğini görmek ve bir hikâye oluşturmayı başarmak hem cazip hem de benim için ödüllendiricidir" (www.artprize.org, 2019).

Onun heykellerinden biri ile karşılaşmak, lise arkadaşlarınızın notlarıyla dolu bir hatıra defterini yeniden keşfetmek veya yurtdışındaki seyahatlerinizde hediyelik eşyalarınızla dolu bir çekmece açmak gibidir.

Anna Marchetti'ye göre sanatçının eserleri, *'Gözlemden yola çıkarak, kendi hayatından veya başkalarının hayatından kişisel eşyalarla katmanlanmış üç boyutlu seramik kompozisyonlar yaratan sanatçı, taze meyvelerden eski kitaplara ve müzik sayfalarından mücevher ve parfüm şişelerine kadar, geçmiş zamanlardaki nostaljiyi sağlayan günlük olayların öğelerini sahneye koymaktadır'* (www.styleblueprint.com, 2019).

Eserlerinin çoğu otobiyografik, çocukluktan eşyalar veya yetişkin hayatına uygun nesnelere doludur. Ürettiği eserlerin çeşitliliği; çöp ile dolu ayakkabı kutularından, spor malzemeleriyle dolu balık avlama kutularına kadar çok geniş bir biçim doku ve renk çeşitliliğine sahiptir. İşlerini yaparken karşılaştığı en büyük zorluk, çalışmanın yaşantıdaki tam karşılığını bulmasını sağlamaktır. Buna bağlı olarak içerikteki öğeleri dikkatli bir şekilde seçmektedir. Bazı eserleri belirli bir zaman ve mekâna özgü gibi görünürken, bazıları da zamansız ve romantik bir çekiciliğe sahiptir. Çalışmaları izleyeni olduğu yerden alıp, bir başkasının hayatına taşırken, Catherine kelimesinin tam anlamı ile bir hikâye anlatıcısıdır.

Resim 54:
Catherine Moberg, 'Rhythm Between 10 and 2 O'Clock', Porselen ve Fayans, 2015

Kaynakça: (styleblueprint.com, 2019).

Resim 55:
Cahterine Moberg, 'Local organic pears', Porselen ve Fayans

Kaynakça: (styleblueprint.com, 2019).

Resim 56:
Cahterine Moberg, 'Shirts', Ahşap Taban Üzerine Porselen

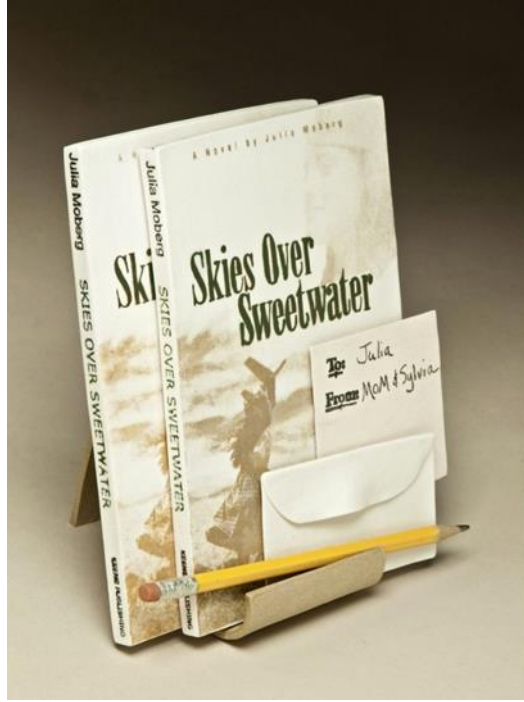
Kaynakça: (styleblueprint.com, 2019).

Resim 57:
Cahterine Moberg, 'Treasures', Seramik, Porselen, Altın ve Gümüş Yaprak

Kaynakça: (styleblueprint.com, 2019).

Resim 58:
Cahterine Moberg, 'Julia's First Book', Seramik Porselen, Altın ve Gümüş Yaprak

Kaynakça: (styleblueprint.com, 2019).

Resim 59:
Cahterine Moberg, ‘Local Organic Strawberries’, Seramik ve Porselen

Kaynakça: (styleblueprint.com, 2019).

2.1.6. John BRICKELS

Amerikalı sanatçı son otuz beş yıldır ‘entropi’ (sanatın düzensizliğinin içinde gördüğü gizli güzellik) ifadesine dayanan sanat eserleri üretmektedir. Entropiyi gösteren şeylerin çoğunun ona ilham verdiğini düşünmektedir. Brickels eserleri dört kategoriye ayrılabilir; mimari, otomobiller, makineler ve nostaljik esintili eserleri vardır. Zamanın ve havanın korozyon etkilerini gösteren fabrika binaları, evler, ahırlar ona ilham kaynağı olmaktadır. Çoğu hiperrealizm sanatçısından farklı olan eserleri inanılmaz işçilik ve detay içermektedir.

Seramik sanatçısı John Brickels taş görünümlü binalarında yıkılan ahırlar, kentsel evler ve yıkılmış fabrika binaları gibi ele aldığı konuları eserlerini üretirken sır ve renklendiriciler kullanmaktadır. Sadece formun öne çıktığı eserlerinde mizahi bir yaklaşımın da varlığı izlenmektedir. Bu yaklaşım seramik otomobillerinde de gözlemlenebilir. Kilmobil olarak adlandırılan eserleri, klasik pedallı oyuncak gövdelerini levhadan yapılmış gibi, kalıptan çıkarılmış gibi, metal, plastik görünüm veren fakat kilden yapılmış trompe l'oeil mekaniklerini bir araya getirmektedir.

Muazzam detaylar izleyiciyi hayran bırakırken, mekanik parçaların gerçekçiliği ve deformasyonları, otomobil kaportasının boyalı ancak paslı yüzeyi, izleyiciye bir hayal dünyasının kapılarını aralamaktadır. Eserleri yetişkinlik ve çocukluk arasındaki çizgiyi içermektedir. Bu eserlerin izleyicide, yetişkinlerin bir çocuğun bakış açısına veya bir çocuğunun oyuncuğuna indirgenmiş yetişkin araçları olup olmadığı sorusunu uyandırmaktadır. Vermont'taki Burlington Free Press yazısında Brent Hallenbeck ifadesine göre: *'Mimari ölümün başyapıtları, kent ve kır evlerinden çok sevilen simgeleri hatırlatıyor ve mizahibir yaklaşım ile düşüşlerinin dokunulmazlığını yakalıyor'* (www.burlingtonfreepress.com, 2019).

Brickles'in birçok çalışması ödüllü olmakla birlikte özel ve kurumsal koleksiyonlarda da yerini almıştır.

Resim 60:
John Brickles,'41 Chrysler', 2004

Kaynakça: (www.pinterest.com, 2019).

Resim 61:
John Brickles, 'Clutchmatic 2', 2003

Kaynakça: (www.pinterest.com, 2019).

Resim 62:
John Brickles, '2 Ton', 2004

Kaynakça: (www.pinterest.com, 2019).

Resim 63:
John Brickles, 'Big Red', 2004

Kaynakça: (www.pinterest.com, 2019).

Resim 64:
John Brickles, '1964-1/2 Mustang', 2004

Kaynakça: (www.pinterest.com, 2019).

Resim 65:
John Brickles, 'Bot in a Box', 2003

Kaynakça: (www.pinterest.com, 2019).

2.1.7. Christopher Davit WHITE

Amerika'da yaşayan sanatçı 2012 yılında Indiana Üniversitesi'nden Güzel Sanatlar Seramik Lisans derecesini aldıktan sonra çalışmalarına Virginia Commonwealth Üniversitesi'nde El Sanatları / Malzeme Çalışmaları alanında devam ederek Güzel Sanatlar Yüksek Lisans derecesini almıştır.

El Sanatları, Yaratıcılık ve Tasarım Merkezi'nden Windgate Bursu'nu aldı ve daha sonra 1708 Galeri tarafından düzenlenen INLight 2014'te "En Çevreye Duyarlı" ödülünü almıştır. Eserleri, Juxtapoz, Beautiful Decay, My Modern Met ve This is Colossal gibi birçok sanat yayınında yer almıştır.

Eserlerini ağırlıklı olarak kilden, serbest şekillendirme yöntemiyle detaylara dikkat çeken çalışmalar gerçekleştirmektedir. Genellikle bozulma aşamasında olan, çürüyen ahşap parçalarını, paslanmış metalleri çalışmalarında kullanan, hipergerçekçi bir heykeltıraştır. Bu çalışmalar, insanlık ve doğa arasındaki ilişkiyi ve ikisinin de büyüme ve çürüme arasında sürekli bir akış halinde olduğunu keşfetmeye çalışmaktadır.

Çalışmaları, Güney Kore'deki Daejeon Sanat Müzesi ve Suwon I-Park Sanat Müzesi'nde, Seattle'daki Abmeyer ve Wood Gallery'de ve New York'taki Hsanatwick Üniversitesi Foreman Galerisi dâhil olmak üzere uluslararası galerilerde ve müzelerde sergilenmiştir (www.christopherdavidwhite.com, 2019).

Sanatçı eserleri ile ilgili şunları ifade etmektedir, “İnsanın doğa ile benzeşimi derinin kabuk, damarların kökleri gibi olmasına benzer. İnsanlık, ayrılmaz bir şekilde doğal dünya ile bağlantılıdır. Biyolojik kalıplarımız, mikrodan makroya, DNA'dan kozmosa kadar evrenin derinliklerinde yankılanmaktadır. Yine de kendimizle doğa arasında engeller yarattık. Yaşamımızı sürdürdüğümüz bu dünya ile zıtlasmadan edemiyoruz. Bizi biz yapan her şeyin dışına çıktık. Şu andaki çalışmam doğa ile olan ilişkilerimizi ve günlük etkileşimlerimizin insanlık ve çevre arasındaki kırılma dengesini nasıl etkilediğini araştırıyor. Çevremizdeki dünya ile nasıl etkileşimde bulunur ve onu algılarız. Sürekli tüketimimizin etkisi gelecekte hayatta kalabilmemizi tehlikeye düşürüyor. Teknolojik ve bilimsel başarılarımızın durumuna bakıldığında, doğa ile özenli ve sürdürülebilir bir ilişki sağlayacak yeni bir denge bulmak sadece mümkün değil, aynı zamanda gereklidir. Ana materyal olarak seçtiğim kil sayesinde, kilin doğasında olan çeşitli malzemeleri taklit etme yeteneğinden yararlanarak, yaşamımızdaki doğal unsurları titizlikle yaratıyorum. Hiper realizm kavramını ve yanılısmayı uygulamalarımın stilistik bir seçenek olarak kullanıyorum. Fakat gerçek yanılısma, insanlığın yarattığı dünyadır. İnsan kendisini doğadan ayırmaya çalışan bir varlıktır. Doğal veya suni özelliklerin ölçek, oran ve malzemenin stilize edilerek bir araya gelmesi, değiştirilmiş bir algı oluşturmaya yardımcı olur izleyiciyi hem dış hem de içsel olarak daha yakından bakmaya zorlar” (www.christopherdavidwhite.com, 2019).

Resim 66:
Christopher Davit White, 'That Sinking Feeling', Seramik, akrilik, 26 x 36.5 x 23.5 cm, 2016

Kaynakça: (www.christopherdavidwhite.com, 2019).

Resim 67:
Christopher Davit White, 'Taç Giymiş' Seramik, akrilik 29,2 x 22,25 x 26,6 cm 2017

Kaynakça: (www.christopherdavidwhite.com, 2019).

Resim 68:
Christopher Davit White, 'Hepsi Benim Seramik', akrilik, kömür, grafit, 30 x 13 x 13 cm

Kaynakça: (www.christopherdavidwhite.com, 2019).

Resim 69:
Christopher Davit White, 'Papatyaları Yukarı Kaldır', seramik, akrilik, polimer, 70 x 81 x 36 cm, 2016

Kaynakça: (www.christopherdavidwhite.com, 2019).

Resim 70:
Christopher Davit White, 'Too Hot To Handle', 2017

Kaynakça: (www.christopherdavidwhite.com, 2019).

2.2. Çağdaş Türk Seramik Sanatında Hiperrealizm

Çağdaş Türk Seramik Sanatı incelendiğinde, sanat üretimlerinde hiperrealizmi üslup olarak benimseyip bu kapsamda eser üreten Türk seramik sanatçısı bulunmamakla birlikte, son yıllarda bazı seramik sanatçıların bu tarzda üretilmiş eserlerinin olduğu saptanmıştır. Bu sebepten Çağdaş Türk Seramik Sanatı'nda, üsluplarının dışında hiperrealist yaklaşımlı çalışmaları bulunan sanatçılar seçilerek, eserleri örneklenmiştir.

Seramik malzemenin taklit etmeye yatkın olmasıyla beraber, bu tarzın ülkemizdeki geçmişinin çok yeni olması ve uygulama aşamasındaki teknik engeller, çoğu seramik sanatçısını bu akımdan uzak tutmaktadır.

Bu engelleri seramik sanatçısı Ayşe Kurşuncu şu şekilde ifade etmektedir; *'Seramik, eğer başarılı bir uygulama gerçekleştirilmesi amaçlanıyorsa, bilgiye ve tecrübeye aynı anda sahip olunması gereken teknik bir malzemedir. Malzemenin teknolojisi, hazırlanması, üretim ve pişirim teknikleri bilgiye dayalı alanlardır. Diğer yandan bu bilgiler, denenerek tecrübe edilmelidir. Malzemenin bilgisine sahip olunmazsa neyin tecrübe edileceği, her zaman tanımsız kalır ya da uzun bir süreç alır. Denemek ve tecrübe etmek, rastlantısallık değil bilgilerin farklı kullanımının bilinçli seçimleri üzerine kuruludur. Rastlantılar her zaman yenilik getirmiştir; ama bu rastlantıların analiz edilip denenmesi, ancak gerçek bir tecrübe edinilmesini sağlar. Teknik, bilgi ve*

tecrübenin birleşimidir ve seramiğin gerektirdiği bu bilgi ve tecrübeyi edinebilmek zaman alır' (Kurşuncu, 2015, s. 115-116).

Ayşe Kurşuncu'nun *Saklı Serisi* adlı seri çalışmalarından biri olan "Kahverengi Boru" Tekke Yokuşu'nun sonunda bulunan bir bahçe duvarına yerleştirilmiştir. Bu mekan Tekke Yokuşu ve Akyol Sokağın kesişimindeki geniş bir açıklıkta bulunmaktadır. Duvarın karşısında bir bahçe ve önünde 90 derece açıyla dönerek inen merdivenli bir sokak vardır. Bu açıklık duvarın ve bahçe kapısının olduğu alanı etraftaki tüm açılardan görünür bir platform haline getirir. Duvar, kapı ve merdiven birleştiği zaman bu işlevler ve formlar yeni bir birim oluşturmuştur. Bu rastlantısal birliktelikten oluşan platform, bir çalışmayı yerleştirmek için hem çok veriye sahiptir hem de görünürlük açısından çok uygundur. Çalışma, platformun merdiven tarafındaki duvara dayalı duran kahverengi metal boruların form ve renklerinden yola çıkarak tasarlanmıştır. Bu parça 3. haftanın sonundan başlayarak aşamalı olarak zarar görmüş, 2 ay içinde tamamen kaybolmuştur. Geriye tek kalan küçük dikdörtgen bir parça ise 2014 yılında bahçe kapısı değiştirilirken yapılan boyama sırasında sökülmüştür' (Kurşuncu, 2015, s. 88)

Resim 71:

Ayşe Kurşuncu, 'Saklı Serisi, Kahverengi Boru', 2012

Kaynakça: (Kurşuncu, 2015, s. 89).

Hiperrealist yaklaşımla eser üreten diğer bir sanatçı ise Perihan Şan Aslan'dır. Sanatçı işlerinde yaşanmışlığı olan ve yaşanıp biten, tüketilen anlara bağlı nesnelere ele almaktadır. Bu nesnelere insanla bağlarını da kurgulayarak öykülemiştir. Öykülerini pişmiş toprağa yazan Perihan Şan Aslan, insan, eşya ve seramik bağlamında yaşanmışlığın izlerini taşıyan seramik eserler üretmektedir. Bunu yaparken sırlanmamış ve tek renk bünyenin naifliğini de kullanarak istediği etkiyi kuvvetli bir şekilde yansıtmaktadır.

Resim 73:
Perihan Şan Aslan, 'Aşına (Sizi Bir Yerden Gözüm Isırıyor!)', 2009

Kaynakça: (Şan Aslan, 2010, s. 90).

'Sık rastlanan, kolayca tüketilen, önemsenmeyen işleve yönelik üretilmiş yalın objeler... Kullanıldıkları yerde bırakılmaları, bırakıldıkları andan öncesine referans olmalarıyla anda olup biten sohbetten, moladan kalan bir nevi manzara gibiydiler. Böyle önemi ya da önemsizliği bilinmeyen küçük anlara referans etmelerinin onları insanlara bağlayan bir tarafı vardı.

Kopya edilip, çamurdan ve tek renk olarak yeniden üretildiklerinde anlara referans eden tarafları açığa çıkıp, zaman durmuş gibi bir etki bırakırlar. Objeler taklit edilip, çamurdan yeniden yapıldıklarında naif, iddiasız, sıcak bir his ortaya çıkmaktadır.

Kalıpları alınan plastik tepsi, plastik su şişesi, teneke gazlı içecek kutusu, pipet ve çay kaşığı için mevcut kalıplara, pigment boya ile renklendirilmiş döküm çamuru ile döküm yapılır ve aynı çamurla küp şekerler elde şekillendirilir. Pigmentle renklendirilen döküm çamurunun renginin değişmesi ya da tamamen örtülerek bir

sır tabakası oluşması istenmediği için nesnelerin sırsız hali tercih edilmiştir. Objeler pişirmeden sonra kendileri için özel olarak yaptırılmış masa üzerinde herhangi bir yerde rastlanabilecekleri doğallıklarıyla rasgele düzenlenerek sergilenmektedir' (Şan Aslan, 2010, s. 88-...-91).

Resim 74:
Perihan Şan Aslan 'Kahvaltı', 2010

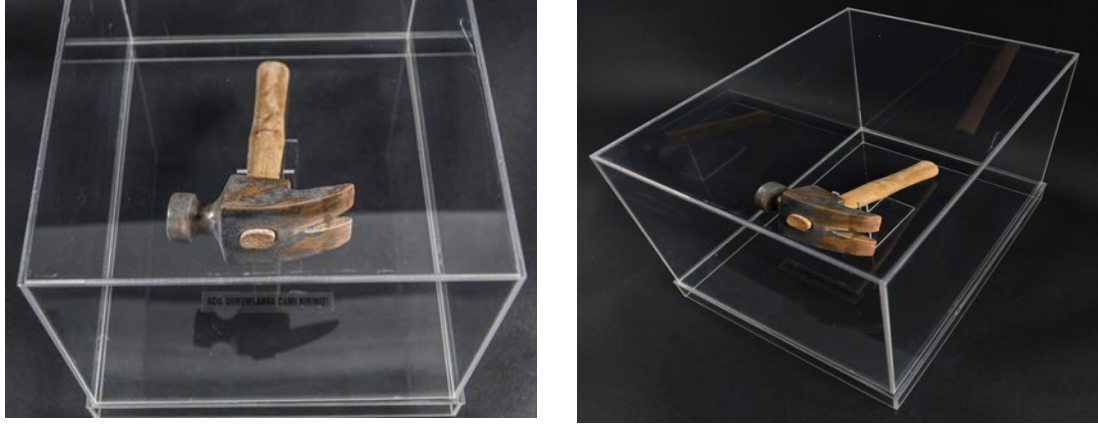
Kaynakça: (Şan Aslan, 2010, s. 94).

'Her sabah aynı yerde, saatte eldivensiz bir elin uzattığı bayat simit, bir parça yağlı üçgen peynir ve köpük bardakta içilen çay ve o çaya atılan en az 3- 4 şekerden oluşan kahvaltının yapılması ile güne başlangıç...! Hayatların tek düzeliğinin, nesnelere oluşan alçakgönüllü bir sembolü... O anın değişmezliğinin ve tek düzeliğinin insan doğasına aykırı yanının farkına varıldığında, dünyaya o ana adanan beste gibi bir belge bırakılmak istenir. Müzikten anlaşılmasa da, seramik yapılabilir... Sevilen kişinin bir fotoğrafının çekilmesi gibi o an ve nesnelere seramik aracılığıyla ölümsüzleştirilir.

Bu kompozisyonda en önemli teknik detaylar simidin kalıbının alınması, tepsini üzerine konmuş kağıdın şekillendirilme aşaması ve bardağın içindeki çayın yapılmasıdır. Özellikle tepsinin üzerindeki kağıdın olmamasının bu kompozisyonu eksik bırakacağı düşünülerek gerçeğine en yakın şekilde yapılmaya çalışılmıştır. Bu kompozisyonda kullanılan çamur pigment boyayla renklendirilmiş ve kompozisyonun sırsız kalması tercih edilmiştir' (Şan Aslan, 2010, s. 93-...-95).

Uslubunun dışında hiperrealist yaklaşımlı eserlere örnek olarak gösterebileceğimiz bir diğer seramik sanatçısı Buket Acartürk ise, '360 Derece' isimli çalışması ile izleyiciyi bir yanılısamanın içerisine çekmektedir.

Resim 75:
Buket Acartürk, '360 Derece', 2016

Kaynakça: Buket Acartürk Kişisel Arşivi. Serbest şekillendirme, Terra Sicilata astar, 1080°C

Sanatçı, farklı misyonlar yükleyerek gerçekleştirdiği karınca çalışmalarında insanın yaşamında ki dönüşümleri, toplumsal değişimler ile yorumlarken kullandığı figürlerin alt yapısıyla yaşamsal bir ilişki kurmayı hedeflemektedir.

Sanatçının üslubu dışında gerçekleştirdiği hiperrealist '360 Derece' isimli çalışması, cam bir mekanizmanın içine yerleştirdiği seramik bir çekiç figüründen oluşmaktadır. Figürün alt kısmında, 'Acil Durumlarda Camı Kırınız' cümlesi yer almaktadır. Slogan niteliği taşıyan bu cümle ile Acartürk, izleyiciyi ters köşe yönlendirmeye sevk eder ve algı ile malzeme arasında tezatlık yaratır. İzleyici öncelikli olarak, istenen eylem ile çekice ulaşmak arasındaki çelişkiyi çözmek zorunda bırakılmıştır. Hangisi kırılacak? Çekice ulaşamaması, ulaşmak için 'O' çekice ihtiyaç duyulması da izleyeni ters köşe yapan diğer unsur. Ancak asıl ters köşe yapan şey ise ona ulaştığımızda, onun demir değil seramik olması ile karşılaşmaktır.

Sakarya Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü mezunu Hazal Doğan ise lisans bitirme projesi raporunda 'Dokunmanın Hissi' isimli çalışması ile ilgili şu açıklamaları yapmıştır. '*Dokunmak her insan için ortak ve net hisler oluşturur. Görmenin insanlar üzerinde oluşturduğu güven duygusu ve akılla kurduğu ilişki, mantığı hislerden üstün tutar. Dokunmak cesaret gerektiren bir eylemdir. İnsan dokunduğu varlığı bedeninde hisseder ve sınırları kaldırır. Gördüğü yada*

duyduğu şeyin yanlış olma riskini kabul etmesidir. Bu süreçte görülen ya da duyulan mesaj değil dokunarak hissedilen mesaj önem kazanır’.

Seramiğin kırılabilirliğinden yola çıkılarak görmenin mantığı ve dokunmanın hissinin geriliminin araştırıldığı bu projede Hazal Doğan, dokunmakla algıda oluşan nesnenin tezatlığını izleyiciye yaşatırken hissedilenin dışında bir algı yaratmaktadır.

Resim 76:
Hazal Doğan, ‘Dokunmanın Hissi’, 2017

Kaynakça: Hazal Doğan Kişisel Arşivi

Resim 77:
Hazal Doğan, ‘Dokunmanın Hissi’, detay 2017

Kaynakça: Hazal Doğan Kişisel Arşivi

BÖLÜM 3: UYGULAMALAR

Fotoğraf 1:

Fatma Doğan, 'Hediye Kutu Çanta', 33 x 23 x 7.5 cm, 'Gömlek', 29 x 22.5 x 5cm, 2013

Kaynakça: (Fatma Doğan, Eylül 2013).

Fotoğraf 1: Şamotlu kil ile serbest şekillendirilmiştir. Kumaş ve kâğıt dokuları kullanılmıştır. 1040 °C'de pişirilmiştir.

Fotoğraf 2:

Fatma Doğan, 'Gömlek', 25 x 18 cm, 2014

Kaynakça: (Fatma Doğan, Şubat 2014).

Fotoğraf 2: Kumaş dokusu kullanılarak serbest şekillendirme yapılmıştır. Bakır oksit ile 1040 °C'de pişirilmiştir.

Fotoğraf 3:
Fatma Doğan, 'Orange', 50 x 28 x 19 cm, 2015

Kaynakça: (Fatma Doğan, Eylül 2015).

Fotoğraf 3: Portakal kasası model alınarak ve uygulamada kalıp gibi kullanılarak serbest şekillendirme ile ağaç dokusu çalışılmıştır. Portakal ve şişe formları kalıp ile şekillendirilmiştir. Mangan oksit ile renklendirilmiş, sırlanmış ve 1040 °C'de pişirilmiştir.

Fotoğraf 4:
Fatma Doğan, 'Ağıtlar', 2017

Kaynakça: (Fatma Doğan, Nisan 2017).

Fotoğraf 5:
Fatma Doğan, ‘Ağıtlar’, Detay, 2017

Kaynakça: (Fatma Doğan, Nisan 2017).

Fotoğraf 4 ve 5’te, halk yazınına duyduğu ilgi onu ortaokul yıllarında folklor derlemeleri yapmaya yöneltti. 1934-1951 yılları arasında binlerce sözlü halk edebiyatı ürününü derleyen Yaşar Kemal çalışmalarını kitaplaştırmayı düşündüğü 1960 lı yıllarda tutuklanması sonrası birçok yayını yakılmıştır. Günümüzde elimize ulaşan ‘Ağıtlar’ kitabını ve heybeler çalışmasında bir arada kullanmıştır. Halk edebiyatına katkı sağlayan yazarı bir seyyah, kitabı ise heybeleridir. Heybeler üzerine işlenen motifler Anadolu folklorünün zenginliğini yansıtmaktadır.

Bu serinin uygulama aşamasında, kumaş dokusu kullanılarak serbest şekillendirme yöntemi uygulanmıştır. Malzeme olarak yüksek pişirime uygun beyaz vakum çamur kullanılmıştır. Dekor aşamasında sır altı boyları, astara dönüştürülerek uygulanmıştır. Son pişirimleri 1180 °C’de atmosferik basınç altında gerçekleştirilmiştir.

Fotoğraf 4 ve 5: Serbest şekillendirme ile kumaş dokusu çalışılmıştır. Oksit ve sır altı boylar ile 1180 °C’de pişirilmiştir.

Fotoğraf 6:
Fatma Doğan, 'Ağıtlar II', 2017

Kaynakça: (Fatma Doğan, Eylül 2017).

Fotoğraf 6: Kâğıt katkılı çamur kullanılmış ve serbest şekillendirme ile kumaş dokusu çalışılmıştır. Sıralı boyalar ile renklendirilmiş ve 1180 °C'de pişirilmiştir.

Fotoğraf 7:
Fatma Doğan, 'Kaneviçe', 2018

Kaynakça: (Fatma Doğan, Temmuz 2018).

Fotoğraf 7: Kâğıt katkılı çamur kullanılmış ve serbest şekillendirme ile kumaş dokusu çalışılmıştır. Sır altı boyalar ile renklendirilmiş ve 1150 °C'de pişirilmiştir.

Fotoğraf 8:
Fatma Doğan, 'İğne Oyası', 22 x 22 x 2 cm, 2018

Kaynakça: (Fatma Doğan, Temmuz 2018).

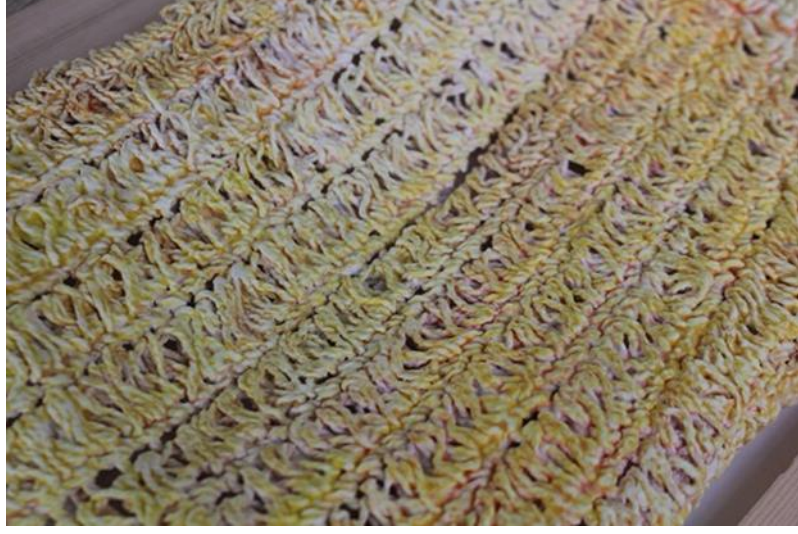
Fotoğraf 8: Kâğıt katkılı çamur kullanılmış ve serbest şekillendirme ile kumaş dokusu çalışılmıştır. Sır altı boyalar ile renklendirilmiş ve 1150 °C'de pişirilmiştir.

Fotoğraf 9:
Fatma Doğan, 'Hasır Çanta', 36 x 26 x 8 cm, 2018

Kaynakça: (Fatma Doğan, Temmuz 2018).

Fotoğraf 10:
Fatma Doğan, 'Hasır Çanta', Detay, 2018

Kaynakça: (Fatma Doğan, Temmuz 2018).

Fotoğraf 9 ve 10: Porselen döküm çamuruyla ip malzeme birleştirilerek uygulama yapılmıştır. Sır altı boyalar ile renklendirilmiş ve 1150 °C'de pişirilmiştir.

Fotoğraf 11:
Fatma Doğan, 'Bir Yastıkta Kocayın', 26 x 33 x 8 cm, 2018

Kaynakça: (Fatma Doğan, Temmuz 2018).

Fotoğraf 12:
Fatma Doğan, 'Bir Yastıkta Kocayın', detay, 2018

Kaynakça: (Fatma Doğan, Temmuz 2018).

Fotoğraf 11 ve 12: Kâğıt katkılı çamur kullanılmış ve serbest şekillendirme ile plastik doku çalışılmıştır. Sır altı boyalar ile renklendirilmiş ve 1150 °C'de pişirilmiştir.

Fotoğraf 13:
Fatma Doğan, 'Muşamba', 40 x 26 x 5 cm, 2018

Kaynakça: (Fatma Doğan, Ağustos 2018).

Fotoğraf 14:
Fatma Doğan, 'Muşamba', detay, 2018

Kaynakça: (Fatma Doğan, Ağustos 2018).

Fotoğraf 13 ve 14: Porselen döküm çamuruyla kumaş malzeme birleştirilerek uygulama yapılmıştır. Bu çalışma kapsamında bisküvi pişirimi 1000 °C de yapılmış ancak bünye yeterince mukavemet sağlayamadığı için ikinci kez 1150 °C 'de pişirim yapılmıştır.

Fotoğraf 15:
Fatma Doğan, 'Ütü', 20 x 15 x 24 cm, 2018

Kaynakça: (Fatma Doğan, Ağustos 2018).

Fotoğraf 16:
Fatma Doğan, 'Ütü' detay, 2018

Kaynakça: (Fatma Doğan, Ağustos 2018).

Fotoğraf 15 ve 16: Kâğıt katkılı çamur kullanılmış ve serbest şekillendirme ile metal ve ahşap doku çalışılmıştır. Bisküvi pişirimi 1150 °C'de yapılmış sonrasında akrilik boya ile renklendirilmiştir.

Fotoğraf 17:
Fatma Doğan, 'Dikiş Makinesi', 62 x 23 x 50 cm, 2018

Kaynakça: (Fatma Doğan, Ağustos 2018).

Fotoğraf 18:
Fatma Doğan, 'Dikiş Makinesi' detay, 2018

Kaynakça: (Fatma Doğan, Ağustos 2018).

Fotoğraf 17 ve 18: Kâğıt katkılı çamur kullanılmış ve serbest şekillendirme ile metal ve ahşap görünümlü doku çalışılmıştır. Bisküvi pişirimi 1150°C'de yapılmış sonrasında akrilik boya ile renklendirilmiştir.

Fotoğraf 7-18'de, 1960 sonrası sanat akımları arasında önemli bir yer edinen Hiperrealizmi, toplumsal olarak kadından beklenen ya da kadın kimliğiyle ilişkilendirilen çeyiz olgusu ile beraber değerlendirilmesi düşünülmüştür. Kadınların çeyiz üretiminde kullandıkları malzemelere yoğunlaşarak, seramik malzemeler ile bütünleştirip üretimleri gerçekleştirilmiştir. Çeyiz eşyaları esasen kullanıma yönelik üretilirken yıllarca sandıkta bekletilir ve fonksiyonelliğini yitirir. Seramik ile bu yitimi ifade ederken kumaş, iplik ve dokularla kadınla ilişkilendirilen malzemelere atıfta bulunulmuştur.

Toplumsal olarak kadınlardan beklenen, geleneksel çeyiz üretimine bir eleştiri niteliğinde olan bu üretimler, çeyiz olgusuna atfedilen işlevi çalışmalarında toplumsal olarak beklenen işlevinden arındırmayı amaçlamıştır. Bir kumaş parçasına ya da yumuşak ipliğe yüklenen anlamı yerinden edip, sanat alanında farklı bir yön tayin etmeye çalışılmıştır.

Fotoğraf 19:
Fatma Doğan, 'Deformasyon I', 2019

Kaynakça: (Fatma Doğan, Nisan 2019).

Fotoğraf 20:
Fatma Doğan, 'Deformasyon I' detay, 2019

Kaynakça: (Fatma Doğan, Nisan 2019).

Fotoğraf 21:
Fatma Doğan, 'Deformasyon I' detay, 2019

Kaynakça: (Fatma Doğan, Nisan 2019).

Fotoğraf 19, 20 ve 21: Porselen döküm çamuruyla kumaş malzeme birleştirilerek uygulama yapılmıştır. Bisküvi pişirimi 1150°C'de yapılmıştır. Malzeme üzerinde kırılmalar oluşmuştur.

Fotoğraf 22:
Fatma Doğan, 'Deformasyon II', 2019

Kaynakça: (Fatma Doğan, Nisan 2019).

Fotoğraf 23:
Fatma Doğan, 'Deformasyon II' detay, 2019

Kaynakça: (Fatma Doğan, Nisan 2019).

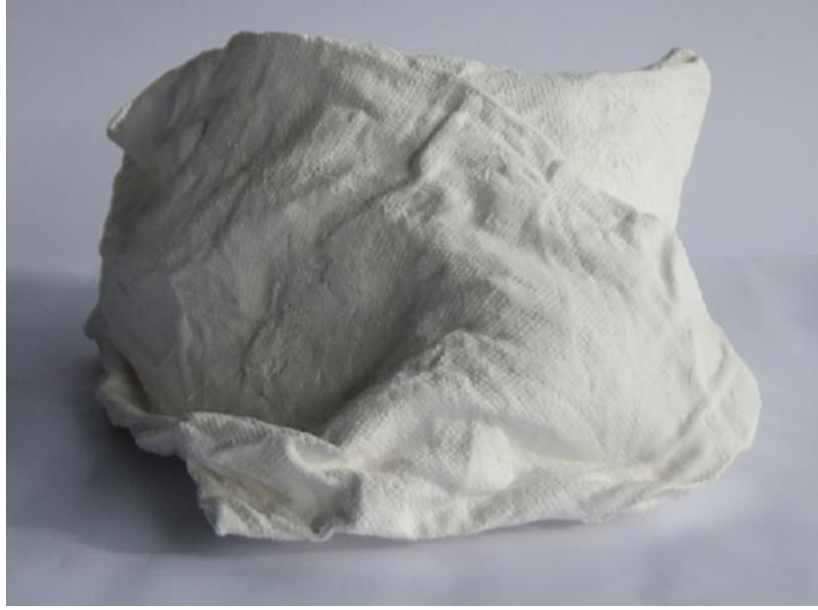
Fotoğraf 22 ve 23: Porselen döküm çamuruyla kumaş malzeme birleştirilerek, pişirim 1150 °C 'de yapılmıştır. Malzeme üzerinde kırılmalar oluşmuştur.

Fotoğraf 24:
Fatma Doğan, 'Deformasyon III', 2019

Kaynakça: (Fatma Doğan, Nisan 2019).

Fotoğraf 25:
Fatma Doğan, 'Deformasyon III' detay, 2019

Kaynakça: (Fatma Doğan, Nisan 2019).

Fotoğraf 26:
Fatma Doğan, 'Deformasyon IV' detay, 2019

Kaynakça: (Fatma Doğan, Nisan 2019).

Fotoğraf 24, 25 ve 26: Porselen döküm çamuruyla kumaş malzeme birleştirilerek uygulama pişirimi 1150 °C'de yapılmıştır. Malzeme üzerinde kırılmalar oluşmuştur.

Fotoğraf 21-26'da deformasyon serisi görsellerinde izlenen kumaşın dokusu ve kıvrımları, ele alınan nesnelerin gerçekliğini hissettirmektedir. Uygulandığı teknik ve

malzemenin porselen oluşu, şaşırtıcı bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Detaya bakıldığında da hissedilen kilin kendine has dokusu, kumaşın dokusuyla birleşerek iki farklı dokunun ortaya çıkarttığı görsel haz çalışmaya değer katmaktadır.

Uygulamaların gerçekleştirilmesi bilgiye ve tecrübeye dayalı olması ile birlikte uzun soluklu bir süreç gerektirmektedir, porselen malzemenin fiziksel özellikleri ile ortaya çıkarılmak istenen nesnenin fiziksel ve görsel özelliklerini çözümlmek teknik zorlukların temelini oluşturmaktadır. Porselenin kendine ait uygulama zorluklarının beraberinde teknik beceri ve tecrübeye üretim için son derece gerekli olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Atölye ortamının ısı ve nemi, uygulamanın süresi ve malzemenin kalınlığı işin bitirilme sürecini belirlemektedir. Kurutma sürecinde çatlamların önüne geçmek için son derece dikkatli ve homojen atmosfer dahilinde uzun süreli hassasiyet, işin çatlama riskini önemli derece azaltmaktadır. Pişirme sırasında fırın atmosferi ve pişirme süresi ürünün deforme olup olmayacağını belirleyen en önemli faktördür.

Porselen ürünlerin ilk pişirimlerinin olması gereken sıcaklık dereceleri altında gerçekleştirilmesi bünye üzerinde müdahale edilmesine olanak sağlamaktadır. Yüzey hareketlerine yapılan müdahaleler titizlik ve dikkat gerektirmektedir. Kumaş inceliğinde çalışılan ürünlerin kalınlıklarının desteklenmesi malzemenin pişirme aşamasında kırılabilirliğinin ve çatlamların önüne geçmektedir. Porselenin 1100 ve 1250 °C aralığında pişirilmesi sonucu sinterleşmesi, bünye üzerinde ki renkleri olduğundan daha canlı ve gerçekçi hale getirmektedir.

SONUÇ

Konu kapsamında seramik sanatçılarının hiperrealist eserleri incelendiğinde, seramik malzemenin kullanımının önemi ortaya çıkmaktadır. Hiperrealist çalışmalarda amaçlanan farklı bir nesnenin yüzey dokusunu gerçekleştirmek olduğundan, seramik malzemenin amaçlanan dokuya en yakın şekilde biçimlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu sebeple de seramik malzemenin teknik bilgisi, şekillendirme, kurutma ve pişirme süreçlerinde malzemede oluşan fiziksel ve kimyasal değişimlerin bilgi ve deneyimlerinin önemi, sonucu etkileyen en önemli faktördür. Trompe l'oeil tekniği ile yapılacak bir çalışmada biçimi oluşturabilmek için, Vasari'nin de söylediği gibi bilgi ve zanaatın gerekliliğini bizlere kanıtıyor.

Seramik malzeme ile gerçekçi yüzeylerin elde edilmesi ve üç boyutlu biçimlerin uygulamalarının doğru sonuçlanması için dört temel unsura bağlı kalınması önerilmektedir.

- 1- Rölyef: Seramik malzeme ile yapılmış hipergerçekçi çalışma, taklit ettiği nesnenin yüzey karakterini tam olarak taşımalıdır. Dokusu ve yüzey hareketi ile ışık-gölge ve dokunma hissi ile gerçek nesnenin yüzey görüntüsünün detaylarına sahip olmalıdır.
- 2- Renk: Biçimin doğru çözüme kavuşması için, yüzeydeki renk geçişlerinin de hassas değerlerde neticelenmiş olması gerekir. Sonuçta algıyı oluşturacak renk düzeni, çoklu karışım ve katmanlarla gerçekleşeceği gibi, malzemenin pişirilecek olması da sonucu belirleyecek yegâne temel etkidir.
- 3- Transparanlık-derinlik: Bir tuğla ile yüksek derecede pişirilmiş porselen arasındaki fark gibi malzeme salt yüzeysel algılanmamalı, renk, doku ve kullanılacak hammaddeler ile gerekirse-gerektiği kadar derinlik verilmelidir. Yüzeyde oluşturulan transparanlık da buna esastır mesela cam bir nesneyi taklit ederken bu saydamlık ön plana çıkmaktadır.
- 4- Matlık-Parlaklık: Kuru bir cildin parlaklık miktarı, ıslak bir gözün derin parlaklığı veya bir ahşap taklidinin mat-opak yüzeyselliği. Hem formun detaylı bir şekilde çözümlenmesi hem de kullanılacak hammaddeler ile isabetli yüzeyler oluşturulması önemlidir.

Bu dört temel esas, seramik sanatında hiperrealizm yansımalarını hangi noktalardan ele almamız gerektiğini bize göstermektedir.

Seramik; kendine has yapısı ve biçimlendirme teknikleri açısından istenilen bir dokuyu doğrudan aktarmamıza olanak sağlayan bir malzemedir.

Tezin seramik uygulamalar kapsamında, kâğıt, taş, kumaş ve ahşap dokuları çalışılmıştır. Çalışma teknikleri arasında doğrudan kil ile dokusu kullanılacak malzemeyi bir arada kullanmak veya alçı ile dokunun kalıbını elde etmek ve döküm çamuru ile şekillendirmek gibi yöntemlerin yanı sıra, aynı zamanda döküm çamuru ile bünyeyi doğrudan birleştirme yöntemide kullanılmıştır. Bu yöntem ile dokusu alınacak olan nesnenin üzerine direkt olarak döküm çamuru uygulanarak doku elde edilmiştir.

Kil ile malzemenin doku uyumu istenilen ölçüde uyuşurken, bisküvi pişirimi sonrası oluşan sırlı, sırsız, astarlı yüzeylerde meydana gelen deformasyonlar çalışmanın uygulamalar kısmında yer almaktadır.

Malzeme ve döküm çamurunun doğrudan birleştirildiği örneklerde; döküm çamuru ile düşük derecede pişirim yapılan uygulamalar, pişirim sonrasında ortaya çıkan sonuçlarda amaçlanan kumaş doku ve hissini yeterince güçlü verememiştir. Porselen çamuru kullanılan çalışmalarda ise kumaşın dokusunu hissederken 1200 derece pişirimde kumaş inceliğinde ki malzemede çökmeler, deformasyonlar ve kırılmalar meydana gelmiştir.

1000⁰ C’de bisküvi pişirimi yapılmış çalışmalar üzerine sırlı, sırsız, sır altı dekor boya ve oksitler kullanılarak dekor uygulamaları yapıldıktan sonra ikinci bir pişirim yapılmıştır.

Kumaş ile kilin birleşimi sonrası yapılan uygulamalarda ise 1200 dereceye ulaşan pişirimlerde malzemede çökme ve kırılmalar meydana gelmiştir.

Uygulamalar plastik çamur serbest şekillendirme yöntemi ve nesnenin kalıbı alınarak döküm yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Çamuru plaka halinde açarken kullanılan kumaşın dokusu, kalıpta kaybolmamasından dolayı, kalıplama aşaması öncesi yüzeyin perdahlanması gerekmektedir. Yüzeye her dokunuşun, mevcut doku etkisini bozduğunu unutmamak gerekir. Tüm uygulama süresince, çamurun çeşidi, nem oranı, ortamdaki ısı derecesi, uygulanan teknikler ve aletler, her biri neticeyi belirleyen etkili unsurlardandır. Uygulamalarda çeşitli nesnelerin dokusu kullanılarak ve kalıpları yapılarak olumlu neticeler elde edilmiştir.

Bir diğer detay kullanılan çamurun seçimidir. Eğer dokulu bir yüzey isteniyor ve birleştirme gerekiyorsa kesinlikle şam otlu çamurun şam ot tane boyutu mümkün olduğunca ince olmalıdır. şam otlu çamurlarla bu türden çalışmalarda her müdahalede yüzeyde hasar oluşturur. Çamurun tane boyutunun ince olması doku hasarını neredeyse sıfıra indirmektedir.

İnsanlar üzerinde nostalji hissi ve dokunma hissi yaratmak ve bu hisler sonucunda esere dokunan bir izleyicinin şaşkınlığını gizleyememesi sanatçıyı doyuma ulaştırmaktadır diyebiliriz. Algıda yanılısama ya da aldatmaca sanatı olarakta nitelendirilen hiperrealizm sanatının insanların algısında bıraktığı etki bu alana yönelmekte etkili olmuştur. Doğası gereği zamanla bozulan veya deforme olan ya da yok olan nesnelere; günümüz koşullarında binlerce yıllık ömürlere kavuşturacak olan seramik malzeme ile tekrar yaratma fikri bu çalışmanın asıl hedeflediği amaçtır. Tez çalışmasının katkı sağlayacağına inanılan bir diğer alan ise, ağdaş Türk seramik sanatında yeteri kadar hipergerçekçi çalışmaların yapılmadığı ülkemizde bu çalışmaların artması ve bu alana yeni bir ilgi getirmesi olacaktır.

KAYNAKÇA

- Ansiklopedisi, Eczacıbaşı. Sanat. (2008).
- Armbrust Siebert, M. (1983). Gustave Courbet's Real Allegory. *The Sanat Bulletin Magazine*, 65(2).
- Aslan, P. Ş. (2011). 5.Uluslararası Pişmiş Toprak Sempozyumu. *Çağdaş Seramik Sanatın* (Aslan, 2011)da *Gündelik Nesnelere*, (s. 48). Eskişehir.
- Ayan, H. (2012). *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*(2), 37-47.
- Ayça, A. A. (Tarih Yok). *Resimde Gerçeklik ve Aldatma, Trompo L'Oeil ve Fotogerçekçilik*.
- Erdoğan, İ., & Alemdar, K. (2005). *Popüler Kültür ve İletişim*. Ankara: Erk Yayınları.
- Harrison , C., & Wood, P. (1992). *Sanat in Theory 1900-1990 An Anthology of Changing Ideas*. (Blackwell Publishers, Dü.) ABD.
- Hauser, A. (1984). *Sanatın Toplumsal Tarihi* . İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hauser, A. (1984). *Sanatın Toplumsal Tarihi, Remzi Kitabevi (İstanbul), 1984, s: 265*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Julius-Graefe, M. (1921). *Courbet*. München: R. Piper & Co. Verlag.
- Koçak, Ş. (2019). 4 3, 2019 tarihinde www.academia.edu:
https://www.academia.edu/7369795/Jean_Baudrillard_ve_Sim%C3%BClasyon_Kuram%C4%B1 adresinden alındı.
- Leppert, R. (2002). *Sanatta Anlamın Görüntüsü İmgelerin Toplumsal İşlevi* (3 b.). (İ. Türkmen, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Lynton, N. (2009). *Modern Sanatın Öyküsü*. (C. Çapan, & S. Öziş, Çev.) İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Masanés, F. (2006). *Gustave Courbet 1819 – 1877 / The Last of the Romantics*. Germany: Taschen.
- Mills, C. W. (1974). C. W. Mills içinde, *İktidar Seçkinleri* (Ü. Öskay, Çev.). Ankara: Bilgi Basımevi.

- Rigel, P. D., Batuş, D., Yücedoğan, D., & Çoban, B. (2005). *21.Yüzyıl Çağını Aydınlatan Kuramcılar Kadife Karanlık*. Su Yayınevi.
- Semerci, S. (2009). 3 15, 2019 tarihinde www.serdasemerci.sanatimetre.com: serdasemerci.sanatimetre.com/2009 adresinden alındı.
- Şahin, K. (2017). Muhafazar Düşünce Ekseninde İnsan ve Toplum. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*(19), 892-906.
- Tanyeli, U., & Sözen, M. (2014). *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitebevi.
- Vaal, E. D. (2003). *20th Century Ceramics*. London: Thames & Hudson.
- Yaylagül, L. (2006). *Kitle İletişim Kuramları*. Ankara: Dipnot Yayınları.

İnternet Kaynakları

torchwell.wordpress.com: <https://torchwell.wordpress.com/2017/05/27/fotorealizm-akimi-ressamlari-ve-tablolari/>. Erişim Tarihi: 27.05.2017.

edebiyatvesanatakademisi.com: <https://edebiyatvesanatakademisi.com/resim-sanati/fotorealizm-hipergercekcilik/19207>. Erişim Tarihi: 15.03.2019.

adnorfons.wordpress.com: <https://adnorfons.wordpress.com/2015/09/01/photorealism-audrey-flack/>. Erişim Tarihi: 15.03.2019.

www.iyihisset.com: <https://www.iyihisset.com/yasa/bunlar-Fotoğraf-degil-resim-hiperrealizm>. Erişim Tarihi: 03.04.2019.

www.tnartscommission.org: <http://tnartscommission.org/permanentcollection/sylvia-hyman/>. Erişim Tarihi: 20.04.2019.

www.themarksproject.org: <https://www.themarksproject.org/marks/spinski>. Erişim Tarihi: 20.04.2019.

styleblueprint.com: (<https://styleblueprint.com/everyday/southern-artist-spotlight-catherine-moberg/>). Erişim Tarihi: 20.04.2019.

www.artprize.org:<https://www.artprize.org/catherine-moberg>. Erişim Tarihi: 20.04.2019.

www.styleblueprint.com: <https://styleblueprint.com/everyday/southern-artist-spotlight-catherine-moberg/>. Erişim Tarihi: 20.04.2019.

www.richardshawart.com:

<http://www.richardshawart.com/home.html>),(<http://www.mobiliagallery.com/artists/richard-shaw/>). Erişim Tarihi: 20.04.2019.

www.franklloyd.com: http://www.franklloyd.com/dynamic/artist_bio.asp?ArtistID=26. Erişim Tarihi: 22.04.2019.

www.artnet.com: <http://www.artnet.com/artists/richard-shaw/>. Erişim Tarihi: 20.04.2019.

www.burlingtonfreepress.com:

<https://www.burlingtonfreepress.com/story/entertainment/2017/05/25/artist-john-brickels-leaving-burlington-vermont/337110001>. Erişim Tarihi: 20.04.2019.

www.burlingtonfreepress.com:

<https://www.burlingtonfreepress.com/story/entertainment/2017/05/25/artist-john-brickels-leaving-burlington-vermont/337110001/>. Erişim Tarihi: 20.04.2019.

www.brickels.com: <https://www.brickels.com/pages/biography>. Erişim Tarihi: 20.04.2019.

andyweismanceramics.weebly.com: <https://andyweismanceramics.weebly.com/ceramic-artist-research.html>) . Erişim Tarihi: 20.04.2019.

www.asuartmuseum.asu.edu:

https://asuartmuseum.asu.edu/sites/default/files/levine_marilyn_biography.pdf . Erişim Tarihi: 20.04.2019.

www.msaldanhaceramics.weebly.com: <https://msaldanhaceramics.weebly.com/marilyn-levine.html>. Erişim Tarihi: 20.04.2019.

www.franklloyd.com/: http://www.franklloyd.com/dynamic/artist_bio.asp?ArtistID=38. Erişim Tarihi: 20.04.2019.

www.christopherdavidwhite.com:

<https://www.christopherdavidwhite.com/index.php/en/>). Erişim Tarihi: 25.04.2019.

www.nalanyilmaz.blogspot.com: <https://nalanyilmaz.blogspot.com/2016/03/gustave-courbetnin-gercekci-resimleri.html>. Erişim Tarihi: 10.04.2019.

www.arthipo.com: www.arthipo.com/tr-tr/gustave-courbet-ornans-ta-cenaze-yagliboyatablo.html. Erişim Tarihi: 10.04.2019.

www.artacademy.com.tr: <http://www.artacademy.com.tr/ressamdetay.aspx?resID=61>. Erişim Tarihi: 10.04.2019.

commons.wikimedia.org:

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Gustave_Courbet_\(1819-1877\)_-_Poor_Woman_of_the_Village.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Gustave_Courbet_(1819-1877)_-_Poor_Woman_of_the_Village.jpg). Erişim Tarihi: 10.04.2019.

www.culturalweekly.com: https://www.culturalweekly.com/a-72-img_2440/. Erişim Tarihi: 15.04.2019.

www.valentineuhovski.com:

<https://www.valentineuhovski.com/post/82805550101/duane-hanson-tourists-ii-1988>. Erişim Tarihi: 15.04.2019.

www.thoughtco.com: <https://www.thoughtco.com/christinas-world-by-andrew-wyeth-183007>. Erişim Tarihi: 15.04.2019.

dmacanvas.com: <https://dmacanvas.com/2010/12/21/andrew-wyeth-that-gentleman/>. Erişim Tarihi: 15.04.2019.

www.portlandmuseum.org: <https://www.portlandmuseum.org/press-kit/richard-estes-realism>. Erişim Tarihi: 15.04.2019.

www.artbasel.com: <https://www.artbasel.com/catalog/artwork/46327/Richard-Estes-Staten-Island-Ferry-with-a-Distant-View-of-Manhattan-and-New-Jersey>. Erişim Tarihi: 16.04.2019.

www.curiator.com: <https://curiator.com/art/ralph-goings/donut>. Erişim Tarihi: 16.04.2019.

www.useum.org: <https://useum.org/artwork/Tiled-Lunch-Counter-Ralph-Goings-1979>. Erişim Tarihi: 16.04.2019.

www.widewalls.ch: <https://www.widewalls.ch/most-expensive-chuck-close-portrait/gwynne-1982/>. Erişim Tarihi: 16.04.2019.

www.chuckclose.com: <http://chuckclose.com/work033.html>. Erişim Tarihi: 16.04.2019.

www.artnet.com: <http://www.artnet.com/artists/john-baeder/jims-diner-a-777hZHU-L5KVnqXIDVXNkw2>. Erişim Tarihi: 16.04.2019.

www.staythirstymedia.com: <https://www.staythirstymedia.com/201501-087/html/201501-bascove-baeder.html>. Erişim Tarihi: 16.04.2019.

www.bernarduccigallery.com:

<http://www.bernarduccigallery.com/exhibition/index.php?eid=68>. Erişim Tarihi: 16.04.2019.

www.artsy.net: <https://www.artsy.net/artist/davis-cone>. Erişim Tarihi: 16.04.2019.

tanerceylan.com: <http://tanerceylan.com/works/me-swimming-in-cirali/>. Erişim Tarihi: 16.04.2019.

tr.pinterest.com: <https://tr.pinterest.com/pin/49328558391849429/?lp=true>. Erişim Tarihi: 20.04.2019.

pinarguzelgun.blogspot.com: <http://pinarguzelgun.blogspot.com/>. Erişim Tarihi: 23.04.2019.

www.zamerra.blogspot.com: <http://zamerra.blogspot.com/2011/12/hipergercekcilik>. Erişim Tarihi: 15.03.2019.

www.leblebitozu.com: <http://www.leblebitozu.com/fotorealizm-akimi-ressamlari-ve-tablolari/>. Erişim Tarihi: 11.04.2019.

www.pinterest.com: <https://www.pinterest.ca/davethepotter/john-brickels/>. Erişim Tarihi: 20.04.2019.

www.beyazart.com: <http://www.beyazart.com/sanatci/Nur-Ko%C3%A7ak>. Erişim Tarihi: 16.04.2019.

www.minesanat.com:

https://www.google.com/imgres?imgurl=http%3A%2F%2Fminesanat.com%2Fwp-content%2Fuploads%2Fnurkocak2.jpg&imgrefurl=http%3A%2F%2Fminesanat.com%2Fsanatcilar%2Fnurkocak%2F&docid=vTNjk75SHf58DM&tbnid=ek3seUYeBaXUjM%3A&vet=10ahUKEwjg_iApq_kAhVozqYKHcn8BoUQMwhCK. Erişim Tarihi: 16.04.2019.

www.gercekbizde.com: <https://www.gercekbizde.com/yerel/bu-eldivenler-ne-anlatiyor-h117469.html>. Erişim Tarihi: 16.04.2019.

www.facebook.com:

<https://www.facebook.com/1835158296769038/photos/a.1835159340102267/1885085341776333/?type=3&theater>. Erişim Tarihi: 16.04.2019.

www.rampages.us: <https://rampages.us/cornejotheory/2016/03/03/woman-facing-wall-by-john-de-andrea/>). Erişim Tarihi: 16.04.2019.

www.pinterest.com: <https://www.pinterest.de/pin/398216792040882392/?nic=1>). Erişim Tarihi: 16.04.2019.

www.artbasel.com: <https://www.artbasel.com/catalog/artwork/62515/George-Segal-The-Dancers>). Erişim Tarihi: 16.04.2019.

billbarr.wordpress.com: <https://billbarr.wordpress.com/2010/03/08/marek-cecula-the-porcelain-carpet/>. Erişim Tarihi: 15.08.2019.

www.themarksproject.org: <https://www.themarksproject.org/marks/cecula>. Erişim Tarihi: 15.08.2019.

ÖZGEÇMİŞ

1982'de Çorum'da doğdu. İlk ve orta öğretimini Çorum'da tamamladı. 2000-2002 yıllarında Selçuk Üniversitesi Makine Resim Konstrüksiyon bölümünde okudu. 2002-2008 yılları arasında teknik ressamlık yaptı. 2008-2010 yıllarında Hitit Üniversitesi El Sanatları Bölümünden mezun oldu. 2011-2012 yıllarında Halk Eğitim Merkezinde çini öğretmenliği yaptı. 2012-2016 yıllarında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümünden mezun oldu. 2016 yılında Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Entitüsü, Seramik ve Cam Anasanat Dalı'nda yüksek lisans eğitimine başladı. 2019 yılında Ece Banyo Seramik Fabrikasında tasarımcı olarak çalışmaya başladı.